

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET**

**Sveučilišni diplomski studij
Filozofija
(dvopredmetni)
smjer: opći**

**Izvedbeni planovi
zimski semestar akademske godine
2026./2027.**

**termini ispitnih rokova mogu biti različiti od
navedenih u izvedbenim programima**

- pratiti tablicu ispitnih rokova -

**[https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-
studenti/nastava/](https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-studenti/nastava/)**

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija uma
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjer: opći; nastavnički
Semestar	1.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Marko Jurjako
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 669 210
e-mail	mjurjako@ffri.uniri.hr
Asistent na kolegiju	Dr. sc. Mladen Bošnjak
Kabinet	F-422
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	
e-mail	mladen.bosnjak1@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Na ovom kolegiju bavit ćemo se temeljnim problemima prirode uma i svijesti. Raspravljat ćemo o dualizmu, idealizmu i fizikalizmu te proučavati probleme koji se odnose na dva važna svojstva uma, a to su: intencionalnost i kvaliteta. Također, bavit ćemo se pitanjima internalizma, eksternalizma i utjelovljenog uma te ćemo se dotaknuti fenomenološke tradicije u filozofiji uma. Osim toga, bavit ćemo se i pitanjima koja postaju sve relevantnija u suvremenom svijetu, a odnose se na prirodu životinjskih umova i umjetne inteligencije. Teme kojima ćemo se baviti su sljedeće: 1. Geografija uma i filozofija uma 2. Dualizam i idealizam 3. Fizikalizam 4. Funkcionalizam 5. Umjetni umovi i umjetna inteligencija 6. Intencionalnost 7. Priroda svijesti 8. Internalizam, eksternalizam i utjelovljeni um 9. Fenomenološka tradicija i struktura svijesti 10. Životinjski umovi	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
• Planirati, odabrati i voditi dijaloško i kritičko prosuđivanje izvornog filozofskog teksta • Objasniti, interpretirati i analizirati složenije filozofske pojmove, probleme i argumentacije po odabranim filozofskim disciplinama • Interpretirati, analizirati i usporediti odabrana klasična i suvremena filozofijska stajališta • Kritički prosuditi odabrane teme različitih filozofskih disciplina i njihov povijesni razvoj • Tumačiti i vrednovati najvažnija klasična i suvremena djela odabranih filozofskih disciplina te kritički analizirati i procijeniti u njima sadržana stajališta i argumente • Prepoznati i protumačiti povezanost filozofije s interdisciplinarnim istraživanjima te povezati pojedine segmente povijesti filozofije s odgovarajućim segmentima povijesti društva, kulture, znanosti, religije ili umjetnosti • Kritički primijeniti znanja iz logike za analizu argumenata prilikom razmatranja odabranih društvenih ili kulturnih fenomena • Preispitati vlastite stavove o filozofskim problemima, pojmovima, teorijama i pravcima	

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	2		
Kontinuirana provjera znanja 1	1	25	
Kontinuirana provjera znanja 2	1	25	
Seminarska izlaganja	1	20	
Završni ispit	1	30	
UKUPNO	6	100	
Opće napomene:			
<u>Varijanta 1 bez završnog ispita</u>			
Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.			
<u>Varijanta 2 sa završnim ispitom</u>			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			
- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Andrews, K. 2024. „All animals are conscious“: Shifting the null hypothesis in consciousness science.“ <i>Mind & Language</i> . https://doi.org/10.1111/mila.12498			
Burge, T. (1979). „Individualism and the mental.“ <i>Midwest Studies in Philosophy</i> , 4(1), 73–122. Pretiskano u Chalmers 2021, pogl. 48.			
Chalmers, D. J. ur. 2021. <i>Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings</i> , drugo izdanje, Oxford: Oxford University Press. Odabrana poglavlja.			
Descartes, R. 1998. <i>Meditacije o prvoj filozofiji</i> . Beograd: PLATO			
Gallagher, S. i D. Zahavi. 2021. <i>The Phenomenological Mind</i> . Treće izdanje. London New York, NY: Routledge, Taylor & Francis Group. Odabrana poglavlja.			
Jurjako, M. i Malatesti L. 2022. <i>Filozofija uma: pregled suvremenih rasprava o umu i tijelu</i> . e-izdanje, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet. https://www.unirepository.svkri.uniri.hr/islandora/object/ffri:3015			
Malatesti, L. 2014. <i>Filozofija uma. Intencionalnost u suvremenim filozofskim raspravama, (Skripta)</i> , e-izdanje, Filozofski Fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka. https://repository.ffri.uniri.hr/islandora/object/ffri:1971			
Maslin, K. T. 2001. <i>An Introduction to the Philosophy of Mind</i> . Cambridge: Polity. (poglavlja 9 i 10)			
Nagel, Thomas. 1974. „What Is It like to Be a Bat?“ <i>The Philosophical Review</i> 83 (4): 435–50. Pretiskano u Chalmers 2021, pogl. 24.			

IZBORNA LITERATURA	
Andrews, K. 2020. <i>The Animal Mind: An Introduction to the Philosophy of Animal Cognition</i>. Second edition. New York (N.Y.) Oxford: Routledge. https://www.taylorfrancis.com/books/9780203712511. Odabrana poglavlja. Braddon-Mitchell, D. and F. Jackson. 1996. <i>Philosophy of Mind and Cognition</i>. Oxford: Blackwell. Odabrana poglavlja. Copenhaver, R. ur. 2020. <i>Philosophy of Mind in the Early Modern and Modern Ages. The History of the Philosophy of Mind 4</i>. London New York: Routledge. Odabrana poglavlja. Crane, T. 2001. <i>The Elements of Mind: An Introduction to the Philosophy of Mind</i>. Oxford: Oxford University Press. (Odabrana poglavlja: 2,3, 4) Martin, R. i J. Barresi, ur. 2008. <i>Personal Identity</i>. Nachdr. Blackwell Readings in Philosophy 11. Malden, Mass.: Blackwell. Odabrana poglavlja. Zahavi, D. 2019. <i>Phenomenology: The Basics</i>. London New York: Routledge, Taylor & Francis Group.	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Obavezno	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Email, Merlin	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Konzultacije, email, Merlin	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Usmeno i pismeno	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	5.2./19.2./ 10h
Ljetni	18.6./2.7./ 10h
Jesenski izvanredni	27.8./10.9./ 10h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA
Tjedan 1./2.	Uvodno predavanje: filozofija uma u kurikulumu – pregled rasprava u filozofiji uma – kako pripremiti izlaganja Dualizam 1 Descartes, R. 1998. <i>Meditacije o prvoj filozofiji</i> . Beograd: PLATO, Meditacije 2 i 6; Jurjako i Malatesti, 2022, pogl. 2.
Tjedan 3	Dualizam 2 Princeza Elizabeta i Rene Descartes. 1643. Correspondence between Princess Elisabeth and Rene Descartes. Pretiskano U D. Chalmers 2021, str. 23-29.; Jurjako i Malatesti, 2022, pogl. 2, 2.8. Studentska izlaganja
Tjedan 4	Biheviorizam Ryle, G. 1949. „Descartes' Myth.“ Pretiskano u D. Chalmers 2021, pogl. 8; Jurjako i Malatesti, 2022, pogl. 3. Studentska izlaganja.
Tjedan 5	Fizikalizam

	Smart, J.J.C. 1959/1993. „Oseti i moždani procesi“. <i>Theoria</i> , 36(2): 79-92, originalna verzija je pretiskana u Chalmers 2021, pogl. 11; Jurjako i Malatesti 2022, pogl. 4. Studentska izlaganja.
Tjedan 6	Funkcionalizam Putnam, H. 1967/1995. „Priroda mentalnih stanja“. U <i>Filozofija psihologije: zbornik radova</i> , uredili Nenad Mišćević i Snježana Prijić, prevela Vanda Božičević, 64–73. Rijeka: Izdavački centar. Originalna verzija je pretiskana u Chalmers 2021, pogl. 12; Jurjako i Malatesti 2022, pogl. 5 Studentska izlaganja.
Tjedan 7	Umjetni umovi i umjetna inteligencija – Životinjski umovi Searle, J. 1980/2001. „Umovi, mozgovi i programi“. U <i>Računala, mozak i ljudski um</i> , uredili Nenad Mišćević i Nenad Smokrović, preveo Stipe Grgas, 134–53. Rijeka: Izdavački centar. Originalna verzija je pretiskana u Chalmers 2021, pogl. 76.; Jurjako i Malatesti 2022, pogl. 4; Andrews, K. 2024. „All animals are conscious“: Shifting the null hypothesis in consciousness science.“ <i>Mind & Language</i> . https://doi.org/10.1111/mila.12498 Studentska izlaganja
Tjedan 8	Kolokvij 1 Studentska izlaganja.
Tjedan 9	Priroda svijesti 1 Nagel, 1974; Jurjako i Malatesti, 2022, 8.1 – 8.5. Studentska izlaganja.
Tjedan 10	Priroda svijesti 2 Dennett, Daniel C. 1988. „Quining Qualia.“ Pretiskano u Chalmers 2021, pogl. 25.; Jurjako i Malatesti, 2022, 8.9 – 8.10. Studentska izlaganja.
Tjedan 11	Intencionalnost i zdravorazumska psihologija Dennett, Daniel C. 1981. „True Believers: The Intentional Strategy and Why It Works.“ Pretiskano u Chalmers 2021, pogl. 44.; Malatesti, 2014, str. 8-20. Studentska izlaganja.
Tjedan 12	Internalizam, eksternalizam Clark, A., and David J. Chalmers. 1998. „The Extended Mind.“ <i>Analysis</i> 58 (1): 7–19. Pretiskano u Chalmers 2021, pogl. 49.; Burge, 1979. Studentska izlaganja.
Tjedan 13	Osobni identitet Maslin 2001 (poglavlja 9 i 10); James, S. (2000). „Feminism in Philosophy of Mind: The Question of Personal Identity“. Pretiskano u Chalmers 2021, pogl. 72. Studentska izlaganja.
Tjedan 14	Fenomenološka tradicija i struktura svijesti Gallagher i Zahavi, 2021 <i>The Phenomenological Mind</i> , pogl. 2 i pogl. 5, pretiskano u Chalmers 2021, pogl. 51. Studentska izlaganja
Tjedan 15	Kolokvij 2

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Planirati, odabrati i voditi dijaloško i kritičko prosuđivanje izvornog filozofskog teksta	Dualizam, fizikalizam i funkcionalizam, fenomenološka tradicija i struktura svijesti	Rad na tekstu, grupni rad	Seminarski rad i pisani ispit
Objasniti, interpretirati i analizirati složenije filozofske pojmove,	Dualizam, fizikalizam i funkcionalizam, intencionalnost, umjetni umovi i umjetna	Usmeno izlaganje, seminarski rad i seminarsko izlaganje	Usmeni ispit i seminarska izlaganja

probleme i argumentacije po odabranim filozofskim disciplinama	inteligencija, fenomenološka tradicija i struktura svijesti		
Interpretirati, analizirati i usporediti odabrana klasična i suvremena filozofijska stajališta	Dualizam, fizikalizam i funkcionalizam	Frontalni rad, seminarski rad i seminarsko izlaganje	Usmeni ispit i seminarska izlaganja
Kritički prosuditi odabrane teme različitih filozofskih disciplina i njihov povijesni razvoj	Fenomenološka tradicija i struktura svijesti, životinjski umovi	Frontalno izlaganje, seminarski rad i seminarsko izlaganje	seminarska izlaganja i pisani ispit
Tumačiti i vrednovati najvažnija klasična i suvremena djela odabranih filozofskih disciplina te kritički analizirati i procijeniti u njima sadržana stajališta i argumente	Umjetni umovi i umjetna inteligencija, priroda svijesti 1 i 2	Rad na tekstu, grupni rad, seminarski rad	seminarska izlaganja i pisani ispit
Prepoznati i protumačiti povezanost filozofije s interdisciplinarnim istraživanjima te povezati pojedine segmente povijesti filozofije s odgovarajućim segmentima povijesti društva, kulture, znanosti, religije ili umjetnosti	Internalizam, eksternalizam i utjelovljeni um, životinjski umovi	Rad na tekstu, grupni rad, seminarsko izlaganje	Usmeni ispit
Kritički primijeniti znanja iz logike za analizu argumenata prilikom razmatranja odabranih društvenih ili kulturnih fenomena	Sve teme	Rad na tekstu, seminarski rad	Usmeni ispit i seminarska izlaganja
Preispitati vlastite stavove o filozofskim problemima, pojmovima, teorijama i pravcima	Dualizam, fizikalizam, intencionalnost	Rad na tekstu, seminarski rad i seminarsko izlaganje	Usmeni ispit i seminarska izlaganja

			(micro teaching)
	- Vrste nastave - Problemski i povijesni pristup nastavi filozofije - Priprema nastavnika za izvođenje nastave - Određivanje odgojno-obrazovnih ciljeva (nastavne teme, jedinice i cjeline) - Didaktički principi u nastavi - Metode nastave filozofije i predmeta humanističkih znanosti - Principi u nastavi filozofije: u odnosu prema planiranju, izvođenju i evaluaciji nastave filozofije - Principi u nastavi filozofije; u odnosu prema učenicima - Postupci uvođenja u filozofsko mišljenje; skandalon, problematiziranje i aktualizacija - Filozofski tekst u nastavi filozofije - Evaluacija i ocjenjivanje	Interaktivno predavanje Samostalni zadatci, rad u paru, rad u grupi Rad na tekstu Prezentiranje nastavne jedinice (micro teaching) Analiza i evaluacija izvedenih vježbi	Izvedbe vježbi Analiza i osvrt na izvedene vježbe Pisanje pismenih priprema Ppt prezentacija Usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Analitički marksizam
Studij	Sveučilišni diplomski studij Filozofija
Semestar	I., III.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1) U uvodnom dijelu kolegija objašnjava se što je analitički marksizam i zbog čega je značajan, zatim se spominju glavne, velike teme marksističke filozofije te se izlaže kako su one, u glavnim crtama, izražene u Marxovim i Engelsovim programskim i pristupačnijim tekstovima, kao što su npr. <i>Komunistički manifest</i> i <i>Nadnica, cijena i profit</i>. (6h) 2) Nakon toga prelazi se na izlaganje i suvremenu analizu konkretnih pitanja koja je marksizam uveo razvijajući svoju teoriju povijesti. To su npr.: što su proizvodne snage, od čega se sastoji ekonomska struktura društva, što su proizvodni odnosi, što je baza a što nadgradnja društva i kakva je njihova međusobna veza, što je fetišizam, koja je logika razvoja povijesti, kako funkcionira kapitalizam, što je eksploatacija i slično. Pri tome se prvenstveno uzima u obzir proslavljena interpretacija G.A. Cohena, koji modernim analitičkim oruđima preispituje Marxove teze i pokušava procijeniti što od njih može proći kroz filter tih suvremenih dostignuća (18h). 3) Iduća faza kolegija obuhvaća marksističke teme koje imaju moralnu, tj. vrijednosnu dimenziju, poput slijedećih: što je alijenacija, jesu li proleter i kapitalizmu neslobodni i na koji način, u kojem je smislu komunizam superioran kapitalizmu, itd. Nastava se i u ovoj fazi većinom oslanja na rad G.A. Cohena, te još nekih njegovih kolega analitičkih marksista (2h). 4) Konačno, u posljednjoj se fazi kolegija pažnja posvećuje isključivo kritičkom razmatranju (neke od tih kritika bile bi dotaknute i u ranijem toku nastave, ali bi ih se sada detaljnije razrađivalo) iznesenih marksističkih ideja i vizija da bi se vidjelo zadovoljavaju li logičke i empirijske standarde koje moraju zadovoljiti sve ozbiljne teorije. Tu će oslonac biti na radovima nekolicine nemarksističkih autora (Conway, Hayek, Popper, Sesardić) koji se nalaze u preporučenoj literaturi. Od studenata se neće zahtijevalo da obavezno prođu kroz tu literaturu da ih se ne preoptereći, ali će im se na taj način ipak pružiti osnovne informacije o ključnim smjerovima kritike (4h).	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije marksističke filozofije; - definirati probleme proizvodnih snaga, proizvodnih odnosa, fetišizma, alijenacije,	

povijesnog razvoja, određivanja ekonomske strukture stupnjem razvitka proizvodnih snaga, itd.;			
- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO		100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1) G.A. Cohen, <i>Odbrana Marxove teorije istorije</i>, Zamak kulture, Vrnjačka banja, 1987, str. 23-158, 177-222 (182) ili G.A. Cohen, <i>Karl Marx's Theory of History: A Defence</i>, Princeton University Press, Princeton, NJ, 2000, str. 28-248, 278-340, 364-388, 396-414 (328) 2) Marx, K./Engels, F. <i>Manifest komunističke partije</i>, u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, str. 367-383 (17) 3) Marx, K. «Nadnica, cijena i profit» u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, 821-839 (19) 4) Marx, K. „Fetiški karakter robe i njegova tajna“, u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, str. 885-894 (10) 5) Marx, K. „Otuđeni rad“ u Marx, K./Engels, F. <i>Rani radovi</i>, Naprijed, Zagreb, 1978, str. 244-258 (15) 6) Sesardić, N. „Prilog kritici marksističke utopije“, u Sesardić, N. <i>Iz analitičke perspektive</i>, SDH, Zagreb, 1991, str. 169-209 (41) Ukupno: 284 str.			
IZBORNA LITERATURA			
Buchanan, A. <i>Marx and Justice: The Radical Critique of Liberalism</i> , Methuen, London, 1982.			
Berger, P.L. <i>Kapitalistička revolucija</i> , Naprijed, Zagreb, 1995.			
Cohen, G.A. „Radnici i Riječ: ili zašto je Marx imao prava smatrati da ima pravo?“, <i>Praxis</i> , Vol. V, br. 4, 1968, str. 406-421 (16)			
Cohen, G.A. „Radna teorija vrijednosti i pojam eksploatacije“, <i>Marksizam u svetu</i> , br. 10, 1981, str. 143-263 (121)			
Cohen, G.A. <i>History, Labour, and Freedom</i> , Clarendon Press, Oxford, 1988.			

- Cohen, G.A. *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 42-115 (74)
- Cohen, G.A. «Deeper into Bullshit», u Buss, S./Overton, L. (ur.) *Contours of Agency: Essays on Themes from Harry Frankfurt*, MIT Press, 2002, str. 321-339 (19)
- Cohen, G.A. *Socijalizam – zašto ne?*, Kružak, Zagreb, 2011.
- Cohen, G.A./Kymlicka, W. "Human Nature and Social Change in the Marxist Conception of History", *Journal of Philosophy*, Vol. 85, No. 4, 1988, str. 171-191 (21)
- Cohen, J. „Review of G.A. Cohen's *Karl Marx's Theory of History*“, *Journal of Philosophy*, Vol. 79, No. 5, str. 253-273 (21)
- Cohen, M./Nagel, T./Scanlon, T. (ur.) *Marx, Justice, and History*, Princeton University Press, Princeton, NJ, 1980.
- Conway, D. *A Farewell to Marx*, Penguin, Harmondsworth, 1987.
- Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) *Glavni radovi Marxa i Engelsa*, Stvarnost, Zagreb, 1979.
- Elster, J. *Making Sense of Marx*, Cambridge University Press, Cambridge, 1985.
- Elster, J. *An Introduction to Karl Marx*, Cambridge University Press, Cambridge, 1986.
- Geras, N. „The Controversy about Marx and Justice“, u Callinicos, A. (ur.) *Marxist Theory*, Oxford University Press, 1989.
- Gligorov, V. (ur.) *Kritika kolektivizma*, Filip Višnjić, Beograd, 1988, str. 15-53, 121-248 (167)
- Gray, J. „Marxian Freedom, Individual Liberty, and the End of Alienation“, *Social Philosophy and Policy*, Vol. 3, No. 2, 1986, str. 160-187 (28)
- Gray, J. „Against Cohen on Proletarian Unfreedom“, *Social Philosophy and Policy*, Vol. 6, No. 1, 1988, str. 77-112 (36)
- Habermas, J. «Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma», u Habermas, J. *Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1985, str. 130-178 (49)
- Hayek, F.A. *Put u ropstvo*, Kružak, Zagreb, 2001.
- Honderich, T. „Against Theleological Historical Materialism“, *Inquiry*, Vol. 25, 1982, str. 451-469 (19)
- Kolakowski, L. *Glavni tokovi marksizma I*, BIGZ, Beograd, 1980.
- Korsch, K. *Karl Marx*, Nolit, Beograd, 1982.
- Lewine, A./Wright, E. „Rationality and Class Struggle“, *New Left Review*, No. 123, 1980, str. 51-56 (6)
- Lukes, S. *Marxism and Morality*, Oxford University Press, Oxford, 1985.
- Lukes, S. „Can a Marxist Believe in Human Rights?“, u Lukes, S. *Moral Conflict and Politics*, Clarendon Press, Oxford, 1991, str. 173-88 (16)
- Mises, L. Von, *Theory and History*, Yale University Press, 1957.
- Mises, L. Von, *Marxism Unmasked: From Delusion to Destruction*, Foundation for Economic Education, New York, 2006.
- Narveson, J. „Marxism: Hollow at the Core“, u Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002, str. 35-47 (13)
- Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 305-358 (54)
- Parkin, F. *Marxism and Class Theory: A Bourgeois Critique*, Tavistock, London, 1971.
- Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji II*, Kružak, Zagreb, 2003, str. 80-198 (119)
- Petrović, G. *Filozofija i marksizam*, Naprijed, Zagreb, 1976, str. 11-151 (140)
- Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, Cambridge, MA, 2007, str. 319-372 (54)
- Roemer, J. *A General Theory of Exploitation and Class*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1982.
- Roemer, J. (ur.) *Analytical Marxism*, Cambridge University Press, 1986.
- Singer, P. *Marx*, Oxford University Press, Oxford, 1980.
- Sweezy, P.M. *Teorija kapitalističkog razvitka*, Naprijed, Zagreb, 1959.
- Tucker, R.C. «Marx and Distributive Justice», u Tucker, R.C. *The Marxian Revolutionary*

Idea, W.W. Norton, New York, 1969, str. 33-53 (21)
 Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 370-391 (22)
 Weber, M. *Protestantska etika i duh kapitalizma*, Veselin Masleša/Svjetlost, Sarajevo, 1989.
 Wolff, J. *Why Read Marx Today?*, Oxford University Press, Oxford, 2002.
 Wood, A.W. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) *A Companion to Ethics*, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14)
 Wood, A.W. *Karl Marx (Arguments of the Philosophers)*, Routledge, London, 2004.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim (kojeg trebaju napisati samo studenti na diplomskom studiju). Student je dužan poštovati tuđa autorska i druga prava intelektualnog vlasništva te je osobno odgovoran u slučaju povrede tih prava. Student se obvezuje naknaditi Fakultetu cjelokupni iznos plaćen od strane Fakulteta s osnove odgovornosti Fakulteta prema trećoj osobi kao posljedice povrede autorskog ili drugog prava intelektualnog vlasništva treće osobe koju je počinio student.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
 Elektroničkom poštom
 Oglasna ploča fakulteta
 Putem portala Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
 Elektroničkom poštom
 Putem portala Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti najprije pristupaju pismenom ispitu objektivnog tipa (tj. testu s pitanjima višestrukih mogućnosti) a nakon što ga polože (za što moraju imati jedan više od 50% točnih odgovora) pristupaju i usmenom dijelu ispita, barem ukoliko žele ocjenu više od dovoljan (2). Na usmenom dijelu studenta se traži da odgovori na pitanja vezana uz najviše tri teme obrađene tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	8. i 22.02.2027. u 11h
Ljetni	17.06. i 05.07.2027. u 11h
Jesenski	30.08. i 10.09.2027. u 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEMA
Tjedan 1	Uvod: marksistička teorija općenito
Tjedan 2	Što je analitički marksizam i zbog čega je značajan? Marxova koncepcija

	povijesti i društva
Tjedan 3	Osnovni pojmovi marksističke političke ekonomije
Tjedan 4	Ekonomija i otuđenje
Tjedan 5	Što su to proizvodne snage i koja je njihova struktura a što proizvodni odnosi?
Tjedan 6	U čemu se sastoji ekonomska struktura društva i kako se ona mijenja?
Tjedan 7	Materijalna i socijalna dimenzija društva
Tjedan 8	Fetišizam i njegov značaj
Tjedan 9	Razvoj i primat proizvodnih snaga: tekstualni i faktični dokazi da postoje
Tjedan 10	Razvoj i primat proizvodnih snaga: nastavak
Tjedan 11	Baza i nadgradnja: kako ih točno odrediti i koji je njihov odnos?
Tjedan 12	Funkcionalno objašnjenje kao rješenje za neke tvrdoglave teškoće marksizma
Tjedan 13	Logika i smjer razvoja suvremenog kapitalizma; održivost alternativnih koncepcija društva
Tjedan 14	Osnovne teorijske poteškoće marksizma
Tjedan 15	Završna diskusija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije marksističke filozofije	Marxova stajališta o povijesti, ekonomiji, čovjeku, politici i ideologiji	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme proizvodnih snaga, proizvodnih odnosa, fetișizma, alijenacije, povijesnog razvoja, određivanja ekonomske strukture stupnjem razvitka proizvodnih snaga, itd.	Cohenove analize i razrade Marxovih gledišta o svim navedenim temama	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Cohenove analize i razrade Marxovih gledišta o svim navedenim temama nasuprot drugih marksističkih	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit

	gledišta o tome		
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	Cohenove kritike drugih marksističkih pozicija i Sesardićeve kritike marksizma općenito	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	obrađena kritička rasprava između raznih verzija marksizma, te ona između marksista općenito i njihovih oponenta	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	čitanje preporučene literature	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija biologije
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i>
Semestar	1., 3.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu te po dogovoru
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Predrag Šustar
Kabinet	F-413
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 795
e-mail	psustar@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	F-413
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
U suvremenim biološkim istraživanjima možemo pronaći zamjetan broj filozofskih problema koji se odnose na korištene znanstvene pojmove, pretpostavke i zaključke koji se donose unutar same znanstvene prakse. Osim pitanja koja su standardno prisutna u medijima i popularnoj kulturi, primjerice, što je inteligentni dizajn, a što darvinizam, postoji još cijeli niz filozofski zanimljivih problema i/ili pitanja u razumijevanju recentne biologije i njezinog šireg društvenog utjecaja. Tako se kolegij bavi sljedećim pitanjima, između ostalih: struktura i epistemičke funkcije evolucijskih teorija, na što točno djeluje prirodna selekcija, jesu li sve biološke pojave pod genskom kontrolom, što su adaptacije i kako ih možemo prepoznati, postoji li 'ljudska priroda' i srodna pitanja. Nadalje, ubrzani razvoj molekularne biologije čini je posebno interesantnim područjem interesa za filozofsku analizu. Problemi koji se tiču istraživanja u molekularnoj biologiji mogu se podijeliti na teoretske, gdje se razmatraju pojmovi, pretpostavke i zaključci kojima se molekularna biologija koristi te one praktičke koji se tiču problema povezanih s primjenom novostečenog znanja u medicini. Ovdje posebno ističemo istraživanja ljudskoga i srodnih genoma.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
1. Objasniti osnovne karakteristike evolucijske teorije; 2. Opisati raspravu kreacionizam/evolucijska teorija; 3. Opisati raspravu o jedinicama selekcije, te navesti argumente za različita gledišta koja se javljaju u raspravi, analizirati ih te ponuditi vlastito stajalište o tome koje je gledište najuvjerljivije; 4. Analizirati problem prirode prirodne selekcije i adaptacije u biologiji; 5. Analizirati status vrsta u evolucijskoj biologiji; 6. Opisati što nam evolucijska teorija može reći o evoluciji ljudskog ponašanja te kakve su posljedice toga za društvene i humanističke znanosti; 7. Opisati raspravu oko objašnjenja u biologiji; 8. Navesti i opisati filozofske probleme koji proistječu iz istraživanja u molekularnoj biologiji: problem redukcionizma, problem definiranja gena i slično; 9. Analizirati etičke probleme koji proizlaze iz istraživanja u molekularnoj biologiji i biomedicinskim znanostima.	

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave			
Aktivnost na nastavi	0.5	15	
Kolokvij	0.5	15	
Seminarski rad	1.5	50	
Završni ispit	0.5	20	
UKUPNO	3	100	
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
- Okasha, S. (2019), <i>Philosophy of Biology</i>, Oxford University Press, New York-London; - Sober, E. (2000), <i>Philosophy of Biology</i>, Westview Press, Boulder, CO; - Psillos, S. (2007), <i>Philosophy of Science A-Z</i>, Edinburgh University Press, Edinburgh;			
IZBORNA LITERATURA			
- Marcum, J.A. (2008), <i>An Introductory Philosophy of Medicine: Humanizing Modern Medicine</i>, Springer, New York-Berlin; - Pence, Ch. (2021), <i>The Causal Structure of Natural Selection</i>, Cambridge University Press, New York-Cambridge; - Tugby, M. (2024), <i>Teleology</i>, Cambridge University Press, New York-Cambridge. - Časopis <i>The British Journal for the Philosophy of Science</i>, (2019) - ; - Časopis <i>Philosophy of Science</i>, (2019) - ; - Časopis <i>European Journal for Philosophy of Science</i>, (2019) - ; - Časopis <i>Studies in History and Philosophy of Science</i>, (2019) -; - Časopis <i>Biology & Philosophy</i>, (2019) -.			
Napomena: Izabrani tekstualni predlošci predviđeni za predavanja i seminare te, posebice, izradu seminarskih radova, bit će nadopunjavani s odgovarajućim udžbenicima i člancima iz navedenih, ali i drugih vodećih časopisa. Konačno, po potrebi, koristit će se dodatna priručna literatura, primjerice, enciklopedije iz filozofije znanosti i srodnih disciplina koje se bave recentnim znanstvenim istraživanjima i njihovom uporabom.			
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU			
POHAĐANJE NASTAVE			
Obvezna je nazočnost na minimalno 70% nastave.			
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA			
Merlin, mail, Oglasna ploča			
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA			

Merlin, mail, Oglasna ploča			
NAČIN POLAGANJA ISPITA			
Pismeno i usmeno			
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE			
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno <i>Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata</i> .			
ISPITNI ROKOVI			
Zimski	11.2./25.2.		
Ljetni	17.6./1.7.		
Jesenski	26.8./9.9.		
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)			
TJEDAN	NAZIV TEMA		
1.	Uvod u sadržaj kolegija i obveze		
2.	Filozofija-biologija-life sciences		
3.	Evolucija, prirodna selekcija i adaptacionizam		
4.	Priroda prirodne selekcije		
5.	Evolucija i psihologija		
6.	Evolucija, društvo i kultura		
7.	Evolucijske teorije uma		
8.	Funkcije u biologiji i psihologiji		
9.	KOLOKVIJ		
10.	Teleologija: <i>status quaestionis</i>		
11.	Znanstvene metafore		
12.	Znanstveni modeli: uvod		
13.	Modeli u biologiji: apstrakcije, idealizacije, lažna svjedočenja?		
14.	Postoji li ljudska priroda? Ako da, onda što bi to točno bilo?		
15.	<i>Décréation</i> te biljni svijet u filozofskom fokusu		
VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći opisati filozofske probleme koji proizlaze iz znanstvenog istraživanja u području biologije i biomedicinskih znanosti, navesti argumente za i protiv osnovnih pozicija u raspravi.	Evolucija, prirodna selekcija, adaptacija; biološke funkcije; adaptacionizam; teleologija; biološke vrste, geni;	Predavanje Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad, individualni rad i rad u skupinama;	Pismeni ispit (kolokvij) Usmeni ispit
Usporediti rasprave koje su obilježile	Znanstveno objašnjenje u biologiji, biološki zakoni,	Predavanje Rad na tekstu	Pismeni ispit (kolokvij)

filozofiju biologije s generalnim raspravama u analitičkoj filozofiji, prvenstveno filozofiji znanosti, epistemologiji, metafizici i etici.	redukcionizam i antiredukcionizam, teleologija; realizam i antirealizam	Diskusija Frontalni rad, individualni rad i rad u skupinama;	Usmeni ispit
Studenti izrađuju seminarski rad iz područja filozofije biologije.	Seminarski rad prikazuje i razmatra jednu od tema iz ukupnog sadržaja kolegija, ali, potencijano, i šire, sukladno dogovoru s nastavnikom.	Izrada samostalnog seminarskog rada; <i>sve faze izrade uključuju mentoriranje.</i>	Usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Emocije u umjetnosti znanosti i politici
Studij	Sveučilišni diplomski studij Filozofija (dvopredmetni)
Semestar	I, III
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu.
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vldmar Jovanović
Kabinet	425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	051 265-639
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1. Definiranje emocija, s naglaskom na njihovu socijalnu komponentu - uloga emocija u grupama - uloga emocija u kompleksnim društvenim praksama - emocije, evolucija, kultura i biologija - emocije, društvene zajednice i razvoj morala 2. Emocije i umjetnost - ekspresivističke teorije umjetnosti (perspektiva umjetnika i perspektiva publike) - umjetnost u obrazovanju: kako zajednička estetska iskustva utječu na formiranje karaktera, percipiranje i razumijevanje tuđih emocija, teorija uma i emocije, razvoj empatije - 'teška' umjetnost i obrazovanje - kreativnost, individualnost - važnost imaginacije u razumijevanju vlastitih i tuđih emocionalnih stanja - obrazovanje kroz umjetnost (Aristotel, DeCoursey, D'Olimpio) - estetske zajednice temeljene na istovjetnim emocijama prema umjetniku/umjetničkom djelu 3. Emocije i intelektualne vrijednosti - intelektualne vrijednosti i njihova emocionalna podloga, epistemičke emocije i epistemičke zajednice - Platon i čuđenje, Aristotel, Descartes i Hume o znatiželji, 'ljubav prema istini', - kognitivističke teorije o sreći, veza refleksivnosti i emocionalnosti - znanstvena istraživanja i emocije - predrasude i neutralnost znanosti - emocije u medicini (case study u narativnoj psihoterapiji) - feministička epistemologija 4. Emocije i praktični aspekti života - emocije povezivanja: ljubav, empatija, skrb - emocije razdvajanja: ljutnja, agresija, mržnja - manipulacija emocijama i propaganda - emocije u političkim procesima i pravnim procesima 5. Pojedinac, privatno i javno	

- pitanje povjerenja (ekspertizam, institucije)			
- pitanje autonomije i individualnosti unutar društvenih struktura			
- autonomija u kontekstu neslaganja ('peer disagreement')			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
x	x	x	x
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja: kolokvij	0,8	40	
Seminarski rad	0,2	20	
Završni Ispit	1	40	
UKUPNO	3	100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Za potrebe nastave, a s obzirom na tematske interese studenata, pripremit će se reader odabranih tekstova na temelju dolje navedenih izvora: Brady M. i M. Fricker (2016), <i>The Epistemic Life of Groups</i> , OUP (izbor) Ekman P. i R. Davidson ur. (1994), <i>The Nature of Emotion</i> (izbor) Flory D. (2021); „Racialized Disgust, Embodied Affect, and the Portrayal of Native Americans in Classic Hollywood Westerns“, <i>Journal of aesthetics and art criticism</i> ; 79,3 Goldie P. (2010), <i>The Oxford Handbook of Philosophy of Emotions</i> , Oxford (izbor) Nussbaum, Martha (2015), <i>Political emotions; why love matters for justice</i> ,Harvard UP Nussbaum, Martha, (2016), <i>Anger and Forgiveness: Resentment, Generosity, Justice</i> , OUP Oatley Keith i Jennifer M. Jenkins (1998), <i>Understanding Emotions</i> , Oxford: Blackwell (izbor) Peels R. i M. Blaauw Ur. (2016), <i>The Epistemic Dimension of Ignorance</i> , Cambridge University Press Sauer, H. (2024), <i>The Invention of Good and Evil: A World History of Morality</i> , New York, Oxford University Press Swirski P. (2017), <i>Američka utopija I društveni inženjering u književnsti, društvenoj misli i političkoj povijesti</i> ; Kruzak TenHouten W. (2007), <i>A General Theory of Emotions and Social Life</i> , Routledge (izbor) Vaage M. (2024), <i>The Female Avenger, Women's Anger and Rape-Revenge Film and Television</i> , Edinburgh University Press			
IZBORNA LITERATURA			
Aristotel, Nikomahova etika Aristotle, Rhetoric, u J. Barnes, (ur.), <i>The Complete Works of Aristotle</i> , Princeton, Princeton University Press, 1984 Brady, Michel (2013), <i>Emotional Insight; epistemic value of emotional experiences</i> , OUP Descartes, R., <i>The Passions of the Soul</i> , u The Philosophical Works of Descartes, New York, Dover, 1931. DeSousa, R., (1997), <i>The Rationality of emotions</i> , Cambridge, Mass.; MIT Press Hume, D., (1739/1888), <i>A Treatise of Human Nature</i> , Oxford. L.A. Selby-Bigge, (ed.), Clarendon P.			

Nussbaum, Martha (2004), *Hiding from Humanity, Disgust, Shame and the Law*, Princeton UP
 Robinson, J. (2005), *Deeper Than Reason*, OUP

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Pohađanje nastave je obavezno. U slučaju izostanaka koji prelaze 70% student će biti pozvan i na usmeni ispit. Studenti koji iz objektivnih razloga ne mogu prisustvovati nastavi (obiteljske okolnosti, zdravstveni razlozi, radni odnos) mogu se javiti nositeljici zbog dogovora oko pohađanja nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju
- Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju
- Elektronička pošta
- Tajništvo Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-pošta; konzultacije

Nastavnica ne odgovara na pitanja o terminu i mjestu ispita: molimo pogledajte oglasnu ploču.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeno, po potrebi usmeno.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	12./25.2./ 10h
Ljetni	17.6./1.7./ 10h
Jesenski	2.9./16.9./ 10h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
9.10.	Uvod u filozofiju emocija
16.10.	Emocije i evolucija
23.10.	Emocije i društvene zajednice
30.10.	Kulturološko uvjetovanje emocija
6.11.	Emocije i moralni razvoj
13.11.	Političke emocije
20.11.	Emocije i društvena pravednost
27.11.	Kolokvij
4.12.	Epistemičke emocije
11.12.	Emocije, znanost i istina
18.12.	Problem društvenog neznanja (rasizam i bijela superiornost)
8.1.	Emocije u domeni umjetnosti i umjetničkih praksi
15.1.	Estetske zajednice i fanovi
22.1.	Emocije i društveno angažirana umjetnost
29.1.	Pisanje eseja

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I	METODE
---------------	---------	----------------------------	--------

		STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	VREDNOVANJA
• analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i problemima o kojima se raspravlja unutar teorija o društvenoj ulozi emocija	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
• ukazati na i objasniti utjecaj emocija na znanstvena istraživanja i produkciju i diseminaciju znanja, političke procedure i djelovanje i umjetničko stvaranje i recepciju	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
• objasniti, interpretirati te sažeto preneti stajališta ključnih filozofa o čijim se je teorijama raspravljalo	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
• usvojiti relevantnu terminologiju	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
• ukazati na važnost filozofskog promišljanja o emocijama sa drugim filozofskim teorijama, posebno iz domene filozofije spoznaje, filozofije umjetnosti i političke filozofije	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
• analizirati i interpretirati relevantne tekstove i argumentirati za i protiv iznesenih stajališta	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofska terapija u antičkoj etici
Studij	Sveučilišni diplomski studij Filozofija
Semestar	1., 3,
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš
Kabinet	426
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Objavljeno na mrežnim stranicama Odsjeka, online po dogovoru
Telefon	051 265 640
e-mail	anag@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
U kolegiju polazimo od središnjeg pitanja antičke etike, u kojem se pitamo kako trebamo živjeti s ciljem ostvarenja dobrog života, a za grčke filozofe dobar život izjednačen je sa srećom (eudaimonia). Artikulacija tog pitanja kroz različite antičke filozofske škole pružit će uvid u specifično razumijevanje uloge koju filozofija ima u svakodnevnom životu u smislu da pruža resurse za suočavanje s bolnim i teškim životnim iskustvima, različitim oblicima životnih nedaća i ljudskom patnjom. Zbog toga su česti problemi kojima se bave antički filozofi u okviru etike upravo istraživanje različitih vrsta strahova, poput straha od smrti ili bogova, zatim problemi koji se tiču pretjeranih emotivnih reakcija poput bijesa i agresije, potom pitanje ljubavi i prijateljstva, a sve s ciljem traženja strategije za rješavanje tih problema koji stoje na putu ostvarenja dobrog života. Filozofske strategije zahtijevale su pri tome vrlo strogo i sustavno izučavanje svega onoga što utječe na naš život – od razumijevanja toga od čega se svijet sastoji i kako je nastao, kako bi se riješio primjerice strah od smrti, do propitivanja društva, društvenih normi i uloge zajednice u postizanju dobrog života. Zbog toga su antički filozofi ulogu filozofije vidjeli kroz vrlo naglašenu analogiju s medicinom: jednako kako medicina liječi tjelesne tegobe, filozofija, smatrali su, liječi naše mentalne tegobe. Filozofski proces liječenja odvija se kroz primjenu uobičajenog filozofskog oruđa, argumenta, koji u ovom obliku postaje tzv. terapijski argument. U okviru kolegija obradit će se različite škole i njihove koncepcije dobrog života, te kroz te različite filozofske modele pokazati kako sustavna etička analiza omogućava poboljšanje života. Sadržaj kolegija obradit će se kroz sljedeće cjeline: 1. antička filozofija kao vještina življenja (Nussbaum, Hadot, Sellars) 2. antička etika i pojam dobrog života (eudaimonia, emocije, razum, vrlina) 3. filozofi, filozofske škole i terapijski argumenti (Sokrat, Platon, Aristotel, epikurovci, stoici, skeptici)	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog kolegija studenti će moći: 1. Analizirati i kritički evaluirati različite etičke sustave u antičkoj filozofiji (Sokrat, Platon, Aristotel, epikurovci, stoici, skeptici) i određenja dobrog života. 2. Interpretirati i usporediti shvaćanje filozofije kao načina života s drugim shvaćanjima filozofije (znanstveno i humanističko). 3. Identificirati strukturu terapijskih argumenata u različitim antičkim filozofskim školama, te njihovu	

primjenu kao strategije za ostvarenje dobrog života.

4. Analizirati odnos razuma i emocija kroz različite antičke filozofske škole te njihovu ulogu u ostvarenju dobrog života.

5. Koristiti različite dijalektičke strategije antičkih filozofskih škola za razvoj samorefleksije i praktičnog promišljanja.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x			x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Aktivnost u nastavi	0,5	
Kontinuirana provjera znanja	0,5	40
Esej	1	60
ZAVRŠNI ISPIT		
UKUPNO		100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. M. Nussbaum (2019) Terapija žudnje: teorija i praksa u helenističkoj etici. Zagreb: Mizantrop.
2. Aristotel (1980) Nikomahova etika. Beograd: BIGZ.
3. Epiktet (2006) Priručnik. Zagreb: KruZak.
4. Ciceron (1975) O krajnostima dobra i zla. Sarajevo: Veselin Masleša.
5. Marko Aurelije (2017) Meditacije. Zagreb: Planetopija.

IZBORNA LITERATURA

1. Gregorić, P., Grgić, F. i Hudoletnjak Grgić, M. Helenistička filozofija, KruZak, Zagreb 2005.
2. Ciceron, M.T. Rasprave u Tuskulu, Srpska književna zadruga, Beograd, 1974.
3. Ciceron, M.T. Filozofski spisi, Matica srpska, Novi sad, 1987.
4. Ciceron, M.T. Libri politici I-II, Demetra, Zagreb, 1995-6.
5. Ciceron, M.T. Libri Theologici, Demetra, Zagreb, 1999.
6. Ciceron, M.T. Lelije ili o prijateljstvu, CID-NOVA, Zagreb, 2006.
7. Ciceron, M.T. O dužnostima, Nova akropola, Zagreb, 2006.
8. Epiktet, Knjižica o moralu – Razgovori, CID-NOVA, Zagreb, 2002.
9. Plotin, Eneade I, Književne novine, Beograd, 1984.
10. Seneka, L.A. O gnjevu, Rad, Beograd, 1959.
11. Seneka, L.A. Rasprava o blaženom životu i odabrana pisma Luciliju, Grafos, Beograd, 1978.
12. Seneka, L.A. Pisma prijatelju, Matica srpska, Novi sad, 1987.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE	
• Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja. • Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar, a u slučaju neizvršavanja te obaveze, neće moći pristupiti završnom ispitu. • U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom s nastavnicima. Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza, te da redovito čitaju literaturu predviđenu izvedbenim planom	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Web stranice fakulteta Elektroničkom poštom Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Elektronička pošta Konzultacije	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Usmeni ispit	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svako neovlašteno preuzimanje tuđega teksta bez navođenja izvora smatra se intelektualnom krađom i podložno je sankcijama predviđenim važećim aktima!	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	12.2./26.2. u 12h
Ljetni	25.6./9.7. u 12h
Jesenski	27.8./10.9. u 12h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
1	Uvod i dogovor oko izvođenja kolegija
2	Terapeutski argumenti
3	Medicinska dijalektika: Aristotel o teoriji i praksi
4	Aristotel o emocijama i etičkom zdravlju
5	Epikurovska kirurgija: argument i isprazna želja
6	Epikur o strahovima
7	Lukrecije o terapiji ljubavi
8	Lukrecije o srdžbi i agresiji
9	Kolokvij
10	Stoici o filozofiji i samo-upravljanju dušom
11	Stoici o iskorjenjivanju emocija
12	Stoičke vježbe i meditacije
13	Seneka o srdžbi u javnome životu
14	Filozofija kao terapija
15	Završna rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA

1. Analizirati i kritički evaluirati različite etičke sustave u antičkoj filozofiji (Sokrat, Platon, Aristotel, epikurovci, stoici, skeptici) i određenja dobrog života.	filozofi, filozofske škole i terapijski argumenti (Sokrat, Platon, Aristotel, epikurovci, stoici, skeptici)	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad - pisanje refleksivnog dnevnika	- kolokvij - esej
2. Interpretirati i usporediti shvaćanje filozofije kao načina života s drugim shvaćanjima filozofije (znanstveno i humanističko).	antička filozofija kao vještina življenja (Nussbaum, Hadot, Sellars)	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad - grupni rad	- kolokvij - esej
3. Identificirati strukturu terapijskih argumenata u različitim antičkim filozofskim školama, te njihovu primjenu kao strategije za ostvarenje dobrog života.	filozofi, filozofske škole i terapijski argumenti (Sokrat, Platon, Aristotel, epikurovci, stoici, skeptici)	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - esej
4. Analizirati odnos razuma i emocija kroz različite antičke filozofske škole te njihovu ulogu u ostvarenju dobrog života.	antička etika i pojam dobrog života (<i>eudaimonia</i> , emocije, razum, vrlina)	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - esej
5. Koristiti različite dijalektičke strategije antičkih filozofskih škola za razvoj samorefleksije i praktičnog promišljanja.	antička filozofija kao vještina življenja (Nussbaum, Hadot, Sellars)	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - esej

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Libertarijanizam: etika i politika slobodnog tržišta
Studij	Sveučilišni diplomski studij Filozofija
Semestar	I., III.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1. U uvodnom bi se dijelu nastave dao općenit pregled libertarijanske političke filozofije: glavnih tema kojima se bavi i glavnim varijantama te vrste teorije (anarhokapitalizam i teorije minimalne države; deontološka i konzekvencijalistička varijanta). Također bi se razjasnila terminološka zbrka koja postoji u pogledu imenovanja suvremenih političkih teorija te vrste: tj. da se u Europi teorije slobodnog tržišta nazivaju „liberalnim“ ili „neoliberalnim“ dok Americi one nose naziv „libertarijanskih“ ili čak „konzervativnih“ učenja. Naposljetku bi se studentima prezentirao detaljan plan rada kolegija, čime ih se želi motivirati za rad (2h). 2. Prvi tematski blok bio bi posvećen znamenitoj Friedrich von Hayekovoj analizi logike funkcioniranja planske privrede i razlozima zbog kojih se može tvrditi da ona neminovno vodi u autoritarne ili čak totalitarističke poretke. Ta analiza, koja je opće mjesto suvremene političke misli, kod nas je bez ikakve sumnje nedovoljno poznata i to je čak svojevrsan akademski skandal (6h). 3. Nakon toga bi se prešlo na, također znanu, Hayekovu kritiku umjerenog socijalističkog projekta – socijalne države i njegovo kontroverzno mišljenje da je socijalna pravda nekoherentan pojam, te njegove razne argumente u prilog blagodatima slobodnog tržišta (4h). 4. Donekle sličnom obradom iste teme nastavilo bi se kroz prikaz temeljnih ideja Miltona Friedmana, koji ukazuje na povezanost ekonomske i političke slobode, te na brojne nedostatke raznih državnih intervencija (npr. u školstvo, licenciranje za obavljanje raznih djelatnosti, redistribuciju dohotka, različite vrste socijalne pomoći i sl.) u funkcioniranje slobodnog tržišta (6h). Uz to bi se dodala i jedna kritička analiza konzekvencijalističke i većinom ekonomski utemeljene varijante libertarijanske teorije, ona Ronalda Dworkina (2h). Time bi se i zaključio prikaz ove vrste razmišljanja o uređenju društva. 5. Posljednju nastavnu cjelinu činio bi prikaz najbolje deontološke verzije libertarijanizma, tj. one Roberta Nozicka. Prošlo bi se kroz sve glavne dijelove njegove teorije: opravdanje države nasuprot anarhistima, negiranje uplitanja države u distribuciju dohotka, kritike ključnih egalitarističkih gledišta, te njegovu viziju da minimalna država može biti ideal vrijedan borbe budući da predstavlja okvir za realiziranje svih vrsta utopija (8h). 6. Završilo bi se jednim od važnijih kritičkih osvrtu na Nozickovu teoriju, tako da studenti dobiju uvid i u njene glavne poteškoće i da ne smatraju da je pristup cijelog kolegija bio pristran (2h).	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti neke od ključnih preokupacija suvremene političke filozofije; - definirati probleme distributivne pravednosti, slobodnog tržišta i redistribucije dobara, planske ekonomije, javnih dobara, javnih politika socijalne države, itd.;	

- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1	0	
Kontinuirana provjera znanja	0,5	25	
Seminarski rad	0,5	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO	3	100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1) Friedman, M. <i>Kapitalizam i sloboda</i> , Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 19-46, 93-113, 145-195 (100)			
2) Hayek, F.A. <i>Put u ropstvo</i> , KruZak, Zagreb, 2001, str. 67-174 (108)			
3) Hayek, F.A. <i>Pravo, zakonodavstvo i sloboda</i> , CID, Podgorica, 2002, str. 161-227 (66)			
4) Nozick, R. <i>Anarhija, država i utopija</i> , Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 27-51; 80-6; 125-7; 201-242; 305-358; 385-414 (159)			
Ukupno: 433 str.			
IZBORNA LITERATURA			
Arneson, R.J. "Lockean Self-Ownership: Towards a Demolition", <i>Political Studies</i> , Vol. 39, No. 2, 1991, str. 36-54 (19)			
Barry, N. <i>On Classical Liberalism and Libertarianism</i> , Macmillan, London, 1986.			
Buchanan, A. <i>Ethics, Efficiency, and the Market</i> , Clarendon Press, Oxford, 1985.			
Buchanan, J. <i>Granice slobode: Između anarhije i Levijatana</i> , Dereta, Beograd, 2002.			
Child, J.W. "Can Libertarianism Sustain a Fraud Standard?", <i>Ethics</i> , Vol. 104, No. 4, 1994, str. 722-738 (17)			
Cohen, G.A. <i>Self-Ownership, Freedom, and Equality</i> , Cambridge University Press, 1995, str. 19-115 (96)			
Cohen, G.A. <i>Socijalizam – zašto ne?</i> , KruZak, Zagreb, 2011.			
Cohen, G.A. <i>On the Currency of Egalitarian Justice and Other Essays in Political Philosophy</i> , Princeton University Press, 2011, str. 147-199 (53)			
Duncan, F./Machan, T./Nussbaum, M. <i>Libertarianism: For and Against</i> , Rowman and Littlefield, 2005.			
Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. <i>A Matter of Principle</i> , Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5)			
Exdell, J. "Distributive Justice: Nozick and Property Rights", <i>Ethics</i> , Vol. 87, no. 2, 1977, str. 142-149 (8)			
Fried, B. "Wilt Chamberlain Revisited: Nozick's 'Justice in Transfer' and the Problem of Marked Based Distributions", <i>Philosophy and Public Affairs</i> , Vol. 24, no. 2, 1995, str. 226-245 (20)			
Friedman, D. <i>The Machinery of Freedom</i> , Open Court Press, 1989.			
Friedman, M. & R. <i>Free to Choose</i> . Harcourt. New York. 1990.			

Hardin, G. "The Tragedy of the Commons", *Science*, Vol. 162, no. 3859, 1968, str. 1243-1248 (6)

Hazlitt, H. *Economics in One Lesson: The Shortest and Surest Way to Understand Basic Economics*, Three Rivers Press, 1988.

Hayek, F.A. *The Constitution of Liberty*, Routledge & Kegan Paul, London, 1960.

Hayek, F.A. *Kontrarevolucija nauke*, CID, Podgorica, 1999, str. 76-97; 101-196 (117)

Hayek, F.A. *Individualizam i ekonomski poredak*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2002.

Hoppe, H.H. *A Theory of Socialism and Capitalism*, Ludwig von Mises Institute, 2013.

Hospers, J. *Libertarianism: A Political Philosophy for Tomorrow*, Authors Choice Press, 1971.

Gibbard, A. "What's Morally Special About Free Exchange?", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 20-28 (9)

Kavka, G.S. "An Internal Critique of Nozick's Entitlement Theory", u Corlett, A. (ur.) *Equality and Liberty*, Macmillan, London, 1991, str. ???

Kishon, E. *Pomozi sirotu na svoju sramotu*, Znanje, Zagreb, 1992, str. 195-235 (41)

Klein, N. *Doktrina šoka*, VBZ, Zagreb, 2008, str. 56-168 (113)

Knowles, D. *Political Philosophy*, Routledge, London, 2001, str. 69-132, 177-195 (83)

Kymlicka, W. *Contemporary Political Philosophy*, Clarendon Press, Oxford, 1990, str. 95-159 (65)

Lomasky, L.E. *Persons, Rights, and the Moral Community*, Oxford University Press, 1987.

Machan, T.R. (ur.) *The Libertarian Alternative*, ???

Mises, L. *Birokracija*, Institut za javne financije, Zagreb, 2005.

Monbiot, G. "The Tragedy of Enclosure", *Scientific American*, Vol. 270, No. 1, 1994, str. 159 (1)

Murray, C. *Losing Ground*, Basic Books, New York, 1994, str. 145-236 (92)

Nagel, T. "Libertarianism Without Foundations", *The Yale Law Journal*, Vol. 85, No. 136, 1975, str. 136-149 (14)

Narveson, J. *The Libertarian Idea*, Temple University Press, Philadelphia, 1988.

Narveson, J. "Contracting for Liberty", u Machan, T.R./Rasmussen, D.B. (ur.) *Libertarianism for the 21. Century*, Rowman & Littlefield, Lanham, 1995, str. 19-40 (22)

Narveson, J. "Libertarianism", u LaFollette, H. (ur.) *The Blackwell Guide to Ethical Theory*, Blackwell, Oxford, 2000, str. 306-324 (19)

Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002.

Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)

Paul, J. (ur.) *Reading Nozick*, Basil Blackwell, Oxford, 1981.

Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 101-123, 154-170, 277-314 (78)

Popper, K.R. *Bijeda historicizma*, KruZak, Zagreb, 1996, str. 65-109 (45)

Rand, A. *The Virtue of Selfishness*, Penguin, Harmondsworth, Middlesex, 1961.

Rand, A. *Capitalism: The Unknown Ideal*, Signet, New York, 1967.

Rand, A. "Egalitarianism and Inflation" u Rand, A. *Philosophy: Who Needs It*, Signet, New York, 1982, str. 162-184 (23)

Rothbard, M. *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other Essays*, Ludvig von Mises Institute, 2000.

Rothbard, M. *The Ethics of Liberty*, New York University Press, New York, 2002.

Rothbard, M. *For a New Liberty*, Ludvig von Mises Institute, 2006.

Rothbard, M. *Moć i tržište*, Institut za javne financije, Zagreb, 2007.

Ryan, C. "Yours, Mine, and Ours: Property Rights and Individual Liberty", *Ethics*, Vol. 87, No. 2, 1977, str. 126-41 (16)

Sandel, M. *What Money Can't Buy*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2012.

Schansberg, E.D. *Poor Policy*, Westview Press, Boulder, 1996.

Schmidtz, D. & Goodin, R.E. *Social Welfare and Individual Responsibility*, Cambridge University Press, 1998.

Schmidtz, D. (ur.) *Robert Nozick*, Cambridge University Press, 2002.

Sen, A. "The Moral Standing of the Market", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 1-19 (19)

Spencer, H. *The Man versus the State*, Liberty Fund, 1982.

Tannehill, M. & L. *The Market for Liberty*, CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015.

Wheeler, S. "Natural Property Rights as Body Rights", *Nous*, 14, 1980, str. 171-193 (23)

Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991.

Zwolinski, M./ Tomasi, J. *The Individualists, Radicals, Reactionaries, and the Struggle for the Soul of Libertarianism*, Princeton University Press, 2024.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE	
• Studenti mogu maksimalno izostati tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati. • Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim. • U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr • Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Web stranice fakulteta Elektroničkom poštom Usmeno Putem platforme Merlin	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Nakon nastave i u vrijeme konzultacija Elektroničkom poštom Putem platforme Merlin	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivno tipa (test višestrukog izbora), a zatim usmenom ispitu.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	8. i 22.02.2027. u 11h
Ljetni	17.06. i 05.07.2027. u 11h
Jesenski	30.08. i 10.09.2027. u 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvodno predavanje: što je libertarijanizam, koje sve varijante te teorije postoje i zašto je značajan?
Tjedan 2	Hayek: planska privreda nasuprot tržišnoj
Tjedan 3	Hayek: kamo vodi planska privreda (1. dio)
Tjedan 4	Hayek: kamo vodi planska privreda (2. dio)
Tjedan 5	Hayek: kamo vodi planska privreda (3. dio)
Tjedan 6	Hayek o distributivnoj pravednosti
Tjedan 7	Hayek o javnim dobrima
Tjedan 8	Friedman: veza kapitalizma i slobode; uloga države u slobodnom društvu
Tjedan 9	Friedman: školstvo i radne dozvole
Tjedan 10	Friedman: raspodjela bogatstva i mjere socijalne zaštite
Tjedan 11	Kritika Friedmanovog pristupa
Tjedan 12	Nozick: Nastanak legitimne države
Tjedan 13	Nozick: Distributivna pravda
Tjedan 14	Nozick: Minimalna država i utopija
Tjedan 15	Završna rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti neke od ključnih preokupacija suvremene političke filozofije	uvodna tema kojom se određuje mjesto libertarijanizma među suvremenim političkim teorijama; diskusije o planskoj privredi i tržištu te o minimalnoj i socijalnoj državi	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme distributivne pravednosti, slobodnog tržišta i redistribucije dobara, planske ekonomije, javnih dobara, javnih politika socijalne države, itd.	diskusije o planskoj privredi i tržištu; o minimalnoj i socijalnoj državi; o javnom, privatnom i civilnom sektoru	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Hayekov, Friedmanov i Nozickov libertarijanizam nasuprot egalitarističkom liberalizmu	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	Hayekove, Friedmanove i Nozickove primjedbe o planskoj privredi i socijalnoj državi; anarhističke i liberalne kritike libertarijanizma	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih libertarijanskih pozicija o obrađenim problemima	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	čitanje preporučene literature	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Povijest političke filozofije 1
Studij	Sveučilišni diplomski studij Filozofija
Semestar	I., III.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. sci. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Prvi dio kolegija posvećen je najvažnijim antičkim političkim teorijama, onima Platona i Aristotela. Čitaju se svi relevantni dijelovi Platonove <i>Države</i> i možda još poneki dio nekih njegovih drugih politički relevantnih dijaloga, te dvije glavne knjige (tj. poglavlja) Aristotelove <i>Politike</i>. Kako bi se te teorije studentima učinile što jasnijima, oslanjat ćemo se i na neke suvremene kritičke interpretacije tih klasičnih tekstova koje pokušavaju dopuniti praznine i nedorečenosti koje ovi ostavljaju. Drugi dio kolegija bavit će se trojicom najznačajnijih kršćanskih političkih mislilaca: Augustinom, Tomom Akvinskim i Williamom Ockhamom. Ovim se blokom tema želi u detalje pokazati kako su spomenuti (ali i ostali) kršćanski autori dovodili u vezu crkvu i državu, kako su to argumentirali u prilog te veze, te kako se vremenom omjer snaga mijenjao u korist davanja sve veće samostalnosti svjetovnoj vlasti. Treći i konačni dio kolegija okrenut je prema političkoj misli renesanse, tj. dvama najvažnijim pojavama u tom periodu: Machavellijevom političkom realizmu i utopističkim misliocima tog doba koji će biti predstavljeni kroz misao Thomasa Morea, njihovog najvažnijeg predstavnika. Kao i u slučaju drugih tema, ovi će filozofi biti prikazani u svjetlu novijih kritičkih interpretacija koja daju i značaj misli klasika i kritički ih propituju.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije klasične političke filozofije; - definirati probleme vezane uz pitanja: idealne političke zajednice, odnosa države i crkve te tehnika vladanja državom; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.	

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO	3	100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1) Platon, <i>Država - Državnik - Sedmo pismo</i>, Matica hrvatska, Zagreb, 1942, (knjige II, IV-V, VIII-IX), str. 79-110, 150-224, 291-352 (168) 2) Aristotel, <i>Politika</i>, BIGZ, Beograd, 1975, (knjige III i IV), str. 54-118 (65) 3) Augustin, A. <i>O državi božjoj II-III</i>, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995-96, knjige XIV i XIX, str. 231-305 i 9-89 (77) 4) Akvinski, T. «O vladavini» u Akvinski, T. <i>Država</i>, Globus, Zagreb, 1990, str. 47-125 (39) 5) Ockham, V. „O carskoj i papinskoj vlasti“, u Ockham, W. <i>Opera politica</i>, Demetra, Zagreb, 2001, str. 389-461 (36) 6) Machiavelli, N. (1513) <i>Vladar</i>, Globus, Zagreb, 1985, str. 99-146 (48) 7) More, T. (1516) <i>Utopija</i>, Kultura, Zagreb, 1952, str. 43-187 (145)			
Ukupno: 578 str.			
IZBORNA LITERATURA			
a) klasična Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, BIGZ, Beograd, 1980. Aristotel, <i>Ustav atenski</i>, Jurici, Zagreb, 1948. Ksenofont, <i>Hijeront ili o tiraninu</i>, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1980, str. 7-23 (17) Ciceron, M.T. <i>Libri politici I-II</i>, Demetra, Zagreb, 1995-6. (I, str. 20-24, 48-56, 66-78, 82,110-114, 118-120, 126, 142, 216-230) Augustin, A. <i>O državi božjoj II-III</i>, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996, str. 9-701 i 9-421 (552) Abelard, P. <i>Povijest nevolja - Etika</i>, Naprijed, Zagreb, 1970, str. 57-120 (64) Akvinski, T. <i>Izbor iz djela 2</i>, Naprijed, Zagreb, 1990, str. 541-743 (203) Grubiša, D. (ur.) <i>Politička misao talijanske renesanse</i>, Barbat, Zagreb, 2000. Ockham, W. <i>Opera politica</i>, Demetra, Zagreb, 2001. Machiavelli, N. <i>Izabrano djelo I</i>, Globus, Zagreb, 1985, str. 151-375 (225) Boetie de la, E. <i>Rasprava o dobrovoljnom ropstvu</i>, Filip Višnjić, Beograd, 1986. Montaigne, M. <i>Ogledi</i>, Veselin Masleša, Sarajevo, 1964. Petrić, F. <i>Sretan grad</i>, u Petrić, F. <i>Izabrani politički spisi</i>, Golden marketing, Zagreb, 1998, str. 45-58 (14)			

Bodin, J. *Šest knjiga o republici*, Politička kultura, Zagreb, 2002.
 Bacon, F. *Eseji ili saveti politički i moralni*, Matica srpska, Novi sad, 1952.
 Bacon, F. *Nova Atlantida*, Kultura, Beograd, 1967.
 Campanella, T. *Grad sunca*, Kultura, Beograd, 1964, str. 5-65 (61)
 Milton, J. *Areopagitika i drugi spisi o građanskim slobodama*, Filip Višnjić, Beograd, 1990.

b) suvremena

Annas, J. *An Introduction to Plato's Republic*, Oxford University Press, 1981.
 Blackburn, S. *Plato's Republic*, Atlantic Monthly Press, New York, 2006.
 Cassirer, E. *The Myth of the State*, Yale University Press, New Haven, 1961, str. 53-175 (123)
 Deane, H.A. *The Political and Social Ideas of St. Augustine*, Columbia University Press, 1963.
 Develin, R. „The Good Man and the Good Citizen in Aristotle's *Politics*“, *Phronesis*, 1973, 18/1, str. 71-79 (9)
 Ferrari, G.R.F. *City and Soul in Plato's Republic*, The University of Chicago Press, 2005.
 Finnis, J. *Prirodno pravo*, CID, Podgorica, 2005.
 Held, D. *Models of Democracy*, Stanford University Press, 1996, str. 13-35 (23)
 Hourani, G.F. „Thrasymachus' Definition of Justice in Plato's *Republic*“, *Phronesis*, 1962, 7/2, str. 110-120 (11)
 Johnson, C. „Who Is Aristotle's Citizen?“, *Phronesis*, 1984, 29/1, str. 73-90 (18)
 Lear, J. „Inside and Outside the *Republic*“, *Phronesis*, 1992, 37/2, str. 184-215 (32)
 Kirwan, C. „Glaucón's Challenge“, *Phronesis*, 1965, 10/2, str. 162-173 (12)
 Mulgan, R.G. *Aristotle's Political Theory*, Oxford University Press, Oxford, 1977.
 Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 385-414 (30)
 Pappas, N. *Guidebook to Plato and the Republic*, Routledge, London, 1995.
 Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji I*, KruZak, Zagreb, 2002, str. 77-178 (102)
 Reeve, C.D.C. *Philosopher-Kings: The Argument of Plato's Republic*, Toronto University Press, 1995.
 Sandel, M. *Justice: What's the Right Thing to do?*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2009, str. 184-269 (85)
 Strauss, L. *Grad i čovjek*, Antibarbarus, Zagreb, 2004.
 Williams, B. *The Sense of the Past*, Princeton University Press, Princeton, 2006, str. 108-137, 207-217 (30)
 Wolin, S. *Politics and Vision*, Princeton University Press, Princeton, 2004.

c) sekundarna

Copleston, F. *Historija filozofije I-III*, BIGZ, Beograd, 1989-1994.
 Hampton, J. *Political Philosophy*, Westview Press, Boulder, 1997, str. 39-69 (31)
 Kulenović, E. (ur.) *Moderna politička teorija*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2013, str. 1-35 (35)
 Maier, H./Rausch, H./Denzler, H. (ur.) *Klasici političkog mišljenja I*, Golden Marketing, Zagreb, 1998.
 Mlčunović, D. *Socijalna filozofija*, Filip Višnjić, Beograd, 1988, str. 9-60 (52)
 Strauss, L. (ur.) *Povijest političke filozofije*, Golden Marketing, Zagreb, 2006.
 Stupar, M. *Politička filozofija*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/IP „Filip Višnjić“, Beograd, 2010, str. 57-200 (144)
 Knjige iz serije *Very Short Introduction*: Hare, R.M. *Plato*; Barnes, J. *Aristotle*; Chadwick, H. *Augustine*; Skinner, Q. *Machiavelli*, Oxford University Press, 1980-2001.
 Barnes, J. *Aristotel*, KruZak, Zagreb, 1996.
 Kenny, A. *Aquinas*, Macmillan, London, 1969, str. 325-382 (58)
 Kretzmann, N./Stump, E. (ur.) *The Cambridge Companion to Aquinas*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 196-231 (36)
 O'Connor, D.J. *Aquinas and Natural Law*, Macmillan, London, 1967.

D'Entreves, A.R. *Medieval Contribution to Political Thought*, Oxford University Press, 1939.
Kumar, K. *Utopianism*, Open University Press, Buckingham, 1991.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja i seminara, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Kašnjenje se tolerira do 10 minuta.
- Za nastave valja ugasiti mobitele i izbjegavati ulaske i izlaske.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju
Platforma Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom
Preko platforme Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti najprije pristupaju pismenom ispitu objektivnog tipa (tj. testu s pitanjima višestrukih mogućnosti) a nakon što ga polože (za što moraju imati jedan više od 50% točnih odgovora) pristupaju i usmenom dijelu ispita, barem ukoliko žele ocjenu više od dovoljan (2). Na usmenom dijelu studenta se traži da odgovori na pitanja vezana uz najviše tri teme obrađene tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	8. i 22.02.2027. u 11h
Ljetni	17.06. i 05.07.2027. u 11h
Jesenski	30.08. i 10.09.2027. u 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEMA
Tjedan 1	Uvodno predavanje: glavne karakteristike političke filozofije klasičnog perioda
Tjedan 2	Platon o pravednosti
Tjedan 3	Platon o oblicima države i vrstama pojedinaca
Tjedan 4	Platon o tiraniji, sreći tiranina i vrijednosti pravednosti
Tjedan 5	Aristotel: građanin i država; vrste političkih uređenja
Tjedan 6	Aristotelova najbolja država
Tjedan 7	Augustin i etika kršćanstva

Tjedan 8	Augustin i politika kršćanstva
Tjedan 9	Toma Akvinski: vječni, naravni i ljudski zakon
Tjedan 10	Toma Akvinski: politika i crkva
Tjedan 11	Ockham i kritika crkvene vlasti
Tjedan 12	Machiavelli: karakteristike uspješnog vladara
Tjedan 13	Renesansni utopisti: Thomas More i kritika postojećeg poretka
Tjedan 14	Renesansni utopisti: Thomas More i najbolji poredak
Tjedan 15	Završna diskusija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
sumiranje ključnih preokupacija klasične političke filozofije	kratka povijest antičke, srednjovjekovne i renesansne političke filozofije	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definiranje problema vezanih uz pitanja: idealne države, iskvarenih oblika vladavine, političke obaveze građana i dosega političke vlasti, odnosa crkve i države, metode uspostave države i vršenja vlasti	- Platonova, Aristotelova i Morusova utopija te kritički osvrti na te vizije - Platonova i Aristotelova klasifikacija oblika države - Augustinova, Tomina i Ockhamova teorija o odnosu crkve i države - Machiavellijeve analize uspješnih i neuspješnih političara kroz povijest	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovanje i interpretiranje osnovnih gledišta o tim problemima	Platonova, Aristotelova, Augustinova, Tomina, Ockhamova, Morusova i Machiavellieva vizija politike i države	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificiranje glavnih smjerove kritike tih gledišta	- međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit

	pozicija i noviji pokušaji rješenja		
kritička interpretacija i vrednovanje spomenutih temeljnih gledišta	- međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih pozicija - noviji pokušaji rješenja problema koje su otvorili klasični mislioci	- predavanje - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastavljanje daljnjeg izučavanja obrađenih tema	cjelokupno obrađeno gradivo	- rad na tekstovima - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi
argumentirano prosuđivanje o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rad na tekstovima - rasprava - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Sloboda volje		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	1., 3.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Nema je		
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Filip Čeč		
Kabinet	F-424		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051 265 649		
e-mail	fcec@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
1. Uvod u problem: izlaganje problema i osnovnih pozicija u raspravi; upoznavanje s literaturom. 2. Kompatibilizam: klasični kompatibilizam, sloboda kao odsustvo prepreka 3. Inkompatibilizam: argument posljedice i mogućnost drugačijeg postupanja 4. Libertarijanizam i indeterminizam: klasični libertarijanizam, indeterminizam, slučajnost i sreća 5. Djelatnikovo uzrokovanje: djelatnik kao uzrok postupka, dvije koncepcije uzrokovanja. 6. Postupci, razlozi i uzroci: jednostavni indeterminizam, suvremene teorije djelatnikovog uzrokovanja. 7. Determinizam: teorije tvrdog determinizma, sloboda volje kao iluzija 8. Alternativne mogućnosti i moralna odgovornost: kritika principa alternativnih mogućnosti 9. Hijerarhijske teorije slobode volje: hijerarhija želja, identifikacija, vrijednosti. 10. Reaktivni stavovi: teorije reaktivnih stavova, polukompatibilizam. 11. Krajnja odgovornost: Krajnja odgovornost, primjeri Austinove vrste, radnje formiranja jastva. 12. Sloboda volje i suvremena znanost: odnos indeterminizma i odluka. 13. Vrste sloboda volje: Sloboda samoostvarenja, Sloboda reflektivne samokontrole, Sloboda samoodređenja.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Studenti će nakon odslušanog kolegija moći: • Naveći osnovne pozicije u raspravi, jezgrovito, jasno i pregledno opisati načine na koje te pozicije nastoje riješiti problem. • Izdvojiti i prikazati osnovne pojmove u raspravi te interpretirati odgovarajuće primjere korištenja tih pojmova. • Identificirati, opisati i procijeniti postojeće relacije između osnovnih pojmova korištenih u raspravi. • Identificirati, opisati i razjasniti unutarnju strukturu argumenata korištenih u raspravi. • Procijeniti metafizička rješenja koja se nude u raspravi • Napisati esej na zadanu temu.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x			x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	

Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera	1	70
ZAVRŠNI ISPIT (usmeni ispit ili esej)	1	30
UKUPNO		100

Način bodovanja svake pojedinačne aktivnosti koja se ocjenjuje:

Izlaganje i aktivno sudjelovanje na nastavi: Svi studenti moraju izraditi jedno izlaganja na temu zadanu od strane nastavnika. Izostanak s vlastite prezentacije ili neprimjereno izrađena prezentacija tretirati će se kao neizvršavanje obaveza te će student biti prisiljen nanovo slušati kolegiji. Od studenta se zahtijeva da aktivno sudjeluje u nastavi.

Kontinuirana provjera znanja: ocjenjuje se pripremanje za seminare (čitanje predviđene obavezne literature). Pripremanje za nastavu provjeravati će se kratkim testovima.

Završni ispit (usmeni ispit ili esej): ocjenjuje se esej napisan na zadanu temu. Tema se određuje u dogovoru s nositeljem kolegija.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Čeč, F. 2026. *Suvremene teorije slobode volje*. Rukopis.

Kane, R. 2005. *A Contemporary Introduction to Free Will*. Oxford University Press.

McKenna, M, Pereboom D. 2016. *Free Will. A Contemporary Introduction*. Routledge

IZBORNA LITERATURA

Kane, R. (ur) 2000. *Free Will*. Routledge.

Fisher, J. M. Ravizza, M. (ur) 1993. *Perspectives on Moral Responsibility*. Cornell University Press.

Watson, G. 1982. (ur). *Free Will*. Oxford University Press.

Kane, R. (ur). 2002. *Oxford Handbook to Free Will*. Oxford University Press.

Kane, R. (ur). 2011. *Oxford Handbook to Free Will*. 2nd edition. Oxford University Press.

O'Connor, T. (ur). 1995. *Agents, Causes and Events - Essays on Indeterminism and Free Will*, Oxford University Press.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti mogu izostati s 25% predavanja.

Neredovito pohađanje nastave tretirati će se kao neizvršavanje obaveza te će student biti prisiljen nanovo upisati kolegiji.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Elektronička pošta, konzultacije, oglasna ploča

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Elektronička pošta, konzultacije

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Vidi pod sustav ocjenjivanja

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	1.2. i 15.2.
Ljetni	14.6. i 28.6.
Jesenski	30.8. i 10.9.
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Problem slobode volje i determinizma
2.	Libertarijanizam
3.	Klasični kompatibilizam
4.	Argument posljedice
5.	Teorije reaktivnih stavova
6.	Kritika principa alternativnih mogućnosti
7.	Suvremeni kompatibilizam I: Hijerarhijske teorije slobode volje
8.	Suvremeni kompatibilizam II: ostale suvremene kompatibilističke pozicije
9.	Argumenti manipulacije
10.	Skepticizam po pitanju slobode volje
11.	Suvremeni libertarijanizam I: ne-uzročni libertarijanizam
12.	Suvremeni libertarijanizam II: teorije djelatnikovog uzrokovanja
13.	Suvremeni libertarijanizam III: teorije događajnog uzrokovanja
14.	Problem sreće
15.	Problem slobode volje i determinizma

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Navesti osnovne pozicije u raspravi, jezgrovito, jasno i pregledno opisati načine na koje te pozicije nastoje riješiti problem.	Klasični libertarijanizam, klasični kompatibilizam, tvrdi determinizam, teorije djelatnikovog uzrokovanja, teorije događajnog uzrokovanja, jednostavni indeterminizam, skepticizam, hijerarhijske teorije, semikompatibilizam, teorije reaktivnih stavova, ostale suvremene kompatibilističke teorije	Predavanje Rad na tekstu Individualni rad Diskusija Analiza primjera	Kontinuirane provjere znanja Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima
Izdvojiti i prikazati osnovne pojmove u raspravi te interpretirati odgovarajuće primjere korištenja tih pojmova.	Determinizam, indeterminizam, sloboda volje, moralna odgovornost, princip alternativnih mogućnosti, jastvo, sreća, djelatnikovo uzrokovanje, događajno uzrokovanje, reaktivni stavovi		
Identificirati, opisati i procijeniti postojeće relacije između osnovnih pojmova korištenih u raspravi.	Kompatibilizam, inkompatibilizam, skepticizam, princip alternativnih mogućnosti, princip izvornosti		
Identificirati, opisati i razjasniti unutarnju strukturu argumenata korištenih u raspravi.	Argument posljedice, kondicionalna analiza, prigovori sreće, prigovori frankfurtove vrste, osnovni argument, argument četiri slučaja		

Procijeniti metafizička rješenja koja se nude u raspravi.	Teorije djelatnikovog uzrokovanja, teorije događajnog uzrokovanja, sloboda kao izvornost, sloboda kao mogućnost drugačijeg postupanja		
---	---	--	--

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Filozofski fakultet

Sveučilišna avenija 4
51 000 Rijeka
Hrvatska

tel. (051) 265-600 | (051) 265-602
dekanat@ffri.hr
www.ffri.uniri.hr

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Etika rada s mladima
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjer: opći; nastavnički
Semestar	1.,3..
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+15
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr.sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 646
e-mail	icervac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Kolegij je osmišljen kako bi pružio uvod u etiku rada s mladima, obrađujući sadržaj u tri cjeline: • Temeljne (zapadne) moralne teorije (deontologija, utilitarizam, etika vrlina) i njihova primjena u opravdanju praksi i javnih politika vezanih uz rad s mladima. Analizirat će se glavni primjeri moralnog opravdanja na temelju ovih teorija, te ukazati na probleme i nedostatke karakteristične za svaku teoriju, kao i na probleme teorijom-vođenih pristupa moralnim pitanjima u radu s mladima. • Međunarodni i domaći moralni kodeksi rada s mladima, uključujući i značenje i doseg nekih od temeljnih vrijednosti rada s mladima (jednakost, participacija i inkluzija, autonomija). • Uloga osoba koje rade s mladima u moralnom odgoju i obrazovanju mladih, promicanju demokratskih vrijednosti i aktivnog građanstva, uz pregled osnovnih metoda i analizu i evaluaciju nekoliko studija slučaja.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon izvršavanja svih programom predviđenih obveza, očekuje se da polaznici razviju odnosno unaprijede ove opće i specifične kompetencije, tj. studenti će moći: • prepoznati i interpretirati glavne ideje dominantnih (zapadnih) moralnih teorija (deontologija, utilitarizam, etika vrlina), kao i prepoznati i osmisliti prakse rada s mladima opravdane načelima iz jedne (ili više) od navedenih moralnih teorija • interpretirati, analizirati, uspoređivati i evaluirati međunarodne i domaće etičke kodekse rada s mladima • uočavati sukobe između univerzalnih ljudskih prava i međunarodnih normi rada s mladima, te regionalnih kulturalnih praksi i običaja (kao i demokratskog prava na uređenje zajednice u skladu s njima) • kritički evaluirati postojeće (ali i hipotetske) prakse rada s mladima, kao i javne programske politike koje se bave mladima • uspješno koristiti modele podučavanja i rada s mladima koji za cilj imaju promicanja kritičkog promišljanja kod mladih, pogotovo o moralno relevantnim temama • samostalno se koristiti stručnom literaturom, sintetizirati glavne teorijske modele i primijeniti ih na praksu u svom radnom okruženju, uz mogućnost produkcije manje zahtjevnih publikacija u domeni etike rada s mladima • jednostavno i precizno prezentirati evaluaciju određenih praksi rada s mladima široj javnosti ili specifičnim dionicima (u obliku objave za medije, prijedloga javne politike ili javne mjere vezane uz rad s mladima, kraćeg izlaganja na stručnom skupu i slično) • rješavati etičke dileme i moći kvalitetnije pregovarati sa drugim dionicima u procesima odlučivanja	
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)	

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
x			x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	0
Aktivnost na nastavi	0,5	30
Kontinuirana provjera znanja (Kolokvij 1)	1	50
Kontinuirana provjera znanja (Kolokvij 2)	0,5	20
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Ishodi učenja vrednovat će se:

- kroz evaluiranje kvalitete studentskog sudjelovanja u raspravama za vrijeme nastave, kao i tijekom radionica i vježbi. Uz to, studenti će dobiti specifične zadatke koje će trebati izvršiti kao pripremu za nastavu (npr. ispuniti anketu, napisati kratku recenziju neke prakse rada s mladima ili pronaći i pojasniti neke primjere iz svakodnevnice prakse rada s mladima);

- kroz kontinuiranu provjeru znanja (kolokvij - pismeni) u kojem će se naglasak staviti na primjenu naučenih informacija i na evaluaciju stečenih vještina u etičkom vrednovanju praksi rada s mladima (evaluacija stečenog znanja i vještina)

- kroz kontinuiranu provjeru znanja (kolokvij - usmeni) u kojem će se naglasak staviti na analizu studija slučaja i na primjenu različitih etičkih teorija u rješavanju moralnih dilema.

Kolegij nema završni ispit, već se svi ocjenski bodovi prikupljaju tijekom nastave.

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Berčić, Boran (2012). *Filozofija*, Vol. 1. Zagreb: Ibis grafika (str. 229-330).
2. Roberts, Jonathan (2009). *Youth Work Ethics*. London: Learning Matters.
3. Banks, Sarah (2010). *Ethical Issues in Youth Work: Second Edition*. New York: Routledge.

IZBORNA LITERATURA

1. Sercombe, Howard (2010). *Youth Work Ethics*. Washington: SAGE Publications.
2. Wolff, Jonathan and Avner de-Shalit (2013). *Disadvantage*. London: Oxford University Press.
3. Institute for Development Studies (2014). *Working with young people: the value of youth work in the European Union*. Brussels: European Commission

4. Stanković, Violeta and Vanja Kalaba (2017). *Etika od postera do prakse: Priručnik za razumevanje i primenu Etičkog kodeksa u omladinskom radu u praksi*. Novi Sad: NAPOR.
5. Primjeri raznih etičkih kodeksa institucija i organizacija koje rade s mladima (sveučilišta i fakulteti, škole i vrtići, centri za socijalnu skrb, organizacije civilnog društva...)

Sva će literatura biti dostupna u elektroničkom obliku. Uz to, neke su knjige dostupne u knjižnici Fakulteta.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u njezinom izvođenju kroz pitanja pojašnjenja, prigovore i komentare, kao i kroz sudjelovanje u interaktivnim oblicima nastave (diskusije, stolne igre, edu-LARP). Studenti su dužni izvršavati kratke zadatke koje im nastavnik zadaje kao pripremu za nastavu.

Student je zadovoljio redovito pohađanje nastave ako je prisustvovao na 70% održanih predavanja, seminara i vježbi (21 sat). U iznimnim okolnostima, kada student iz opravdanih razloga nije pohađao nastavu u dovoljnoj mjeri, nastavnik može studentu dati dodatne zadatke kako bi nadoknadio propušteni angažman oko pohađana nastave, te mogao ispuniti obavezu nužnu za polaganje kolegija.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmena i pismena priopćenja na nastavi, oglasna ploča, web-stranice, Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Konzultacije, elektronička pošta, Skype, MS Teams, Zoom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Kolegij nema završni ispit. Svi se bodovi prikupljaju tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Studenti koji nisu sigurni kada i kako ispravno navesti izvor pozvani su da se jave nastavniku putem elektroničke pošte ili na konzultacijama.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	9.2./23.2.
Ljetni	23.6./7.7.
Jesenski	24.8./7.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvod u kolegij / Etika rada s mladima
2.	Dominantne (zapadne) moralne teorije
3.	Primjena moralnih teorija u praksi rada s mladima (1)
4.	Primjena moralnih teorija u praksi rada s mladima (2)
5.	Vrijednosti u radu s mladima (jednakost, sloboda...) i sukobi među vrijednostima
6.	Vrijednosti u radu s mladima (udruživanje, sudjelovanje...) i sukobi među vrijednostima
7.	Etički kodeksi u radu s mladima, radionica simulacije etičkog povjerenstva
8.	Pedagoške mjere u radu s mladima i pravno-etičke dileme oko njihova izricanja
9.	Ponavljanje / Pisana provjera znanja (kolokvij)
10.	Panel-diskusija o etičkim dilemama u radu s mladima u sustavu formalnog obrazovanja, diskusija
11.	Panel-diskusija o etičkim dilemama u radu s mladima u sustavu socijalne skrbi, diskusija
12./13.	Terenska nastava (posjet institucijama koje se bave mladima, razgovor o etičkim dilemama s kojima se zaposlenici tih institucija susreću)

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Prepoznati i interpretirati glavne ideje dominantnih (zapadnih) moralnih teorija (deontologija, utilitarizam, etika vrlina), kao i prepoznati i osmisliti prakse rada s mladima opravdane načelima iz jedne (ili više) od navedenih moralnih teorija	(1) (2) Dominantne moralne teorije i njihova primjena u praksi	- predavanja - diskusije - usmjeravani rad u manjim grupama - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - kolokvij - esej
Interpretirati, analizirati, uspoređivati i evaluirati međunarodne i domaće etičke kodekse rada s mladima	(4) Etički kodeksi u radu s mladima, njihova analiza i primjena	- predavanja - diskusije - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka - radionice analize etičkih kodeksa - radionice izrade nacrtu etičkog kodeksa	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - kolokvij - esej
Uočavati sukobe između univerzalnih ljudskih prava i međunarodnih normi rada s mladima, te regionalnih kulturalnih praksi i običaja (kao i demokratskog prava na uređenje zajednice u skladu s njima)	(3) Vrijednosti u radu s mladima (6) Gostujuća predavanja (8) Edu-LARP: Rješavanje etičkih dilema u institucijskom okruženju	- predavanja i gostujuća predavanja - diskusije - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka - individualni i grupni rad na materijalima (izvještajima, novinskim člancima, transkriptima TV emisija i intervjuja)	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - esej
Kritički evaluirati postojeće (ali i hipotetske) prakse rada s mladima, kao i javne programske politike koje se bave mladima	(2) Dominantne moralne teorije i njihova primjena u praksi (3) Vrijednosti u radu s mladima	- predavanja - diskusije - usmjeravani rad u manjim grupama - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - esej
Uspješno koristiti modele podučavanja i rada s mladima koji za cilj imaju promicanje kritičkog promišljanja kod mladih, pogotovo o moralno relevantnim temama	(2) Dominantne moralne teorije i njihova primjena u praksi (3) Vrijednosti u radu s mladima	- predavanja - diskusije - kratka individualna izlaganja u sklopu nastave - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama
Samostalno se koristiti stručnom literaturom, sintetizirati glavne teorijske modele i primijeniti ih na praksu u svom radnom okruženju, uz mogućnost produkcije manje zahtjevnih publikacija u domeni etike rada s mladima	(2) Dominantne moralne teorije i njihova primjena u praksi (3) Vrijednosti u radu s mladima (4) Etički kodeksi u radu s mladima, njihova analiza i primjena	- predavanja - konzultacije - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- esej
Jednostavno i precizno prezentirati evaluaciju određenih praksi rada s mladima široj javnosti ili specifičnim dionicima (u obliku objave za medije,	(3) Vrijednosti u radu s mladima (7) Terenska nastava (8) Edu-LARP:	- predavanja i konzultacije - diskusija	- esej

prijedloga javne politike ili javne mjere vezane uz rad s mladima, kraćeg izlaganja na stručnom skupu i slično)	Rješavanje etičkih dilema u institucijskom okruženju		
Rješavati etičke dileme i moći kvalitetnije pregovarati sa drugim dionicima u procesima odlučivanja	(3) Vrijednosti u radu s mladima (8) Edu-LARP: Rješavanje etičkih dilema u institucijskom okruženju	- diskusije - usmjeravani rad u manjim grupama - Edu-LARP	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	FILOZOFIJA ODGOJA		
Studij	Sveučilišni iplomski studij Filozofija (dvopredmetni) NS/OS		
Semestar	I i III		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	prof. dr. sc. Aleksandra Golubović		
Kabinet	423		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon			
e-mail	aleksandra.golubovic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
- Uvod u kolegij filozofija odgoja - odabir i obrada najznačajnijih filozofa odgoja: Platon, J. J. Rousseau, John Dewey - analiza temeljnih filozofskih stavova filozofa odgoja - evaluacija temeljnih spoznajnih i etičkih teorija za filozofiju odgoja - intelektualna i moralna komponenta u odgoju - pregled odgojnih koncepcija kroz povijest filozofije - suvremena koncepcija filozofije odgoja			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Da studenti budu sposobni			
- opisati, definirati, objasniti, analizirati i vrednovati temeljne odgojne stavove filozofa odgoja polazeći od antičkih filozofa (Platon) pa sve do danas (osobito J. J. Rousseau, John Dewey). - da mogu opisati, objasniti i usporediti temeljne spoznajne i etičke teorije filozofa odgoja (kao i ovisnost etike o znanju). - da mogu opisati i objasniti rasprave (glavne poteškoće i izazove) suvremene filozofije odgoja - da studenti mogu primijeniti odgojne principe najznačajnijih filozofa odgoja (s ciljem unapređenja nastave).			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja X	Seminari	Konzultacije X	Samostalni rad X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1	0	
Kontinuirana provjera znanja 1 + aktivnost	0,75	35	
Kontinuirana provjera znanja 2 + aktivnost	0,75	35	
ZAVRŠNI ISPIT	0,5	30	
UKUPNO	3	100	

Opće napomene:**Varijanta 2 sa završnim ispitom**

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA**OBVEZNA LITERATURA**

- 1) Philip Kitcher, *The Main Enterprise of the World: Rethinking Education*, Oxford University Press, New York, 2022.
- 2) Boran Berčić, *Filozofija* (sv. 1 – odabrana poglavlja), Ibis grafika, Zagreb 2012.
- 3) *Filozofska hrestomatija* 1-9 (odabrani dijelovi), Školska knjiga, Zagreb 1996.
- 4) Aleksandra Golubović, „Učiteljski poziv i odgajanje: razmatranje iz perspektive filozofije odgoja”, *Odgojno-obrazovne teme*, (2018), 1-2, str. 141-165.
- 5) Aleksandra Golubović, „Aktualnost Rousseauovih promišljanja filozofije odgoja s posebnim osvrtom na moralni odgoj”, *Acta Iadertina*, 10 (2013), 1, str. 25-36.
- 6) Aleksandra Golubović, „Filozofija odgoja”, *Riječki teološki časopis*, 36 (2010), 2, str. 609-623.
- 7) Nigel Warburton, *Filozofija* (odabrani dijelovi), KruZak, Zagreb 1999.
- 8) Milan Polić, *K filozofiji odgoja*, Znamen i Institut za pedagoška istraživanja, Zagreb 1993.
- 9) Fernando Savater, *Etika za Amadora*, Zagreb 1998.
- 10) Pierre Hadot, *Duhovne vježbe i antička filozofija*, Sandorf+Mizantrop, Zagreb 2013.

IZBORNA LITERATURA

1. Aleksandra Golubović, „Odgojne implikacije Kierkegaardove antropologije. Od antropologije do filozofije odgoja u misli Sorena Kierkegaarda”, *Diacovensia* 23 (2015), 2, str. 213-228.
2. Milan Polić, *Činjenice i vrijednosti*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb 2006.
3. Luis Legrand, *Moralna izobrazba danas*, Zagreb 2001.
4. Lou Marinoff, *Platon, a ne prozak!*, Zagreb 2012.
5. Edgar Morin, *Odgoj za budućnost*, Zagreb 2002.
6. Steven M. Cahn, *Classic and Contemporary Readings in the Philosophy of Education*, New York, 1997.
7. *Filozofija odgoja*, ur. I. Čehok, Školska knjiga Zagreb 1997.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti trebaju redovito pohađati nastavu. Kašnjenje se tolerira do 5 minuta. Tijekom nastave mobiteli trebaju biti utišani ili isključeni. Od studenata se očekuje aktivno sudjelovanje u nastavi te izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Web stranice Fakulteta, tj. odsjeka za filozofiju. Oglasne ploče odsjeka za filozofiju. Elektronička pošta. Tajništvo odsjeka za filozofiju.	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
U vrijeme konzultacija Elektronička pošta.	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeni ili usmeni ispit	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svako neovlašteno preuzimanje tuđega teksta bez navođenja izvora smatra se intelektualnom krađom i podložno je sankcijama predviđenim važećim aktima!	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	Prema rasporedu
Ljetni	
Jesenski izvanredni	
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA
1. tjedan	Uvodni dio – predstavljanje kolegija, tj. izvedbenog plana
2. tjedan	Izazovi i poteškoće filozofije odgoja
3. tjedan	Odgoj i suvremenost
4. tjedan	Definicija, ciljevi, metode i principi filozofije odgoja
5. tjedan	Odgoj u antici (Sokrat – epistemologija i etika u službi odgoja)
6. tjedan	Intelektualni i moralni odgoj (poteškoće, izazovi i perspektive)
7. tjedan	Platon – filozofija politike i odgoj (izbor iz djela – <i>Država</i>)
8. tjedan	Aristotel – etika vrlina (izbor iz djela – <i>Nikomahova etika</i>)
9. tjedan	<u>Kolokvij 1 ili esej</u>
10. tjedan	J. J. Rousseau – <i>Emil ili o odgoju</i>
11. tjedan	John Dewey – suvremeni filozof odgoja (izbor iz djela)
12. tjedan	Izazovi i perspektive odgoja budućnosti -
13. tjedan	Philip Kitcher – filozofija odgoja
14. tjedan	Philip Kitcher – filozofija odgoja
15. tjedan	<u>Kolokvij 2 – ili esej</u>
	(Napomena: u rasporedu nastave moguća su odstupanja i dogovor oko promjene nekih tema)

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Opisivanje,	Autori:	Čitanje i interpretiranje izvornih	Rasprave,

objašnjavanje, analiziranje, interpretiranje, obrazlaganje i vrednovanje glavnih pozicija	Platon J.J. Rousseau J. Dewey i suvremeni filozofi odgoja	tekstova (odlomaka) glavnih autora, frontalni, individualni, rad u paru, interaktivno predavanje, kritičko argumentiranje odgojnih prijedloga	Diskusije Analize i kritička promišljanja i interpretacije
Analiziranje i argumentiranje	Glavne odgojne pozicije ključnih autora	Rasprave i diskusije tijekom nastave	Pisanje kolokvija 1 i 2 (ili izlaganje i pisanje eseja 1 i 2)
Analiziranje	Analize izvornih djela (odabranih tekstova)	Rasprave, diskusije, interaktivna predavanja	Pisanje eseja
Evaluacija; vrednovanje	Autori, Pozicije, Tekstovi	Analize, Rasprave, Interaktivna predavanja	Pismeno ili usmeno ispitivanje

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Umjetnost i kritičko mišljenje
Studij	Sveučilišni iplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjer: opći; nastavnički
Semestar	1., 3.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre
Telefon	051 265-639
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Kako bi se istražili modusi kojima umjetnost potiče kritičko mišljenje, na kolegiju će se, nakon nekoliko uvodnih sati posvećenih kritičkom mišljenju, obrađivati sljedeće teme: 1. Kognitivna vrijednost umjetnosti - estetski kognitivizam - književni darvinizam - teorija estetskog obrazovanja - teorije narativa i narativnog jastva, pouzdanost narativa naratora - retorika - književnost kao misaoni eksperimenti 2. Razumijevanje djela i kognitivna estetika - kognitivni i emocionalni mehanizmi aktivni u procesu čitanja (gledanja) i interpretaciji djela (formulacija vjerovanja, razumijevanje viđenog sadržaja, predviđanje ishoda, razumijevanje likova, formiranje želja o razvoju radnje, emocionalne reakcije) - značenje i razumijevanje djela 3. Argumentacijska i retorička snaga umjetnosti - umjetnost i refleksija svijeta (teorije mimesisa) - umjetnost i perspektive - argumentacija kroz umjetnost - umjetnost i društvene promjene - umjetnost i kontroverzne teme 4. Umjetnost i kritika - književne teorije (marksizam, psihoanaliza, feministička kritika) - etička dimenzija umjetnosti (umjetnost kao platforma za razmatranje etičkih pitanja) - interpretacija umjetnosti	

- umjetnost i pitanje dobrog života

5. Umjetnost i društvena pravednost

- rasizam, predrasude

-inkluzivnost

Kako bi se ukazalo na doprinos ovih spoznaja u nastavi filozofije, dio kolegija bit će posvećen radu na konkretnim djelima narativne umjetnosti, s naglaskom na procese interpretacije, diskusijskim grupama i samostalnim izlaganjima.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

- Očekuje se da će nakon odslušanog kolegija i položenih obveza studenti moći:
- 1. Analizirati umjetnička djela i uočiti, interpretirati i evaluirati mehanizme kojima djela potiču kritičko mišljenje i te mehanizme primijeniti u poučavanju filozofije, formulaciji filozofskih problema i analitičko-sintetičkoj razradi specifičnih filozofskih problema i stajališta
- 2. Identificirati konkretne društvene, etičke, političke itd. probleme kojima se umjetnik bavi u djelu i prepoznati metode koje koristi kako bi ih artikulirao (opisivanje, zastupanje određene hipoteze, ironija, metafora, misaoni eksperiment) i te metode primijeniti za tumačenje filozofskih problema unutar specifičnih filozofskih područja (primjerice, Shakespeareovo ispitivanje pojma vremena u sonetima; propitkivanje prirode jastva u Otelu, pitanje objektivizacije u pornografskoj umjetnosti, problem skepticizma u Matrixu)
- 3. Prepoznati valjane filozofske argumente u umjetničkim i van-umjetničkim kontekstima i zauzeti kritički stav o njima
- 4. Voditi debate i diskusijske grupe
- 5. Napisati esej s jasno iznesenom tezom i argumentiranim stajalištem
- 6. Osmisliti nastavne jedinice i metode poučavanja koje omogućuju razumijevanje i kritičko promišljanje o relevantnim filozofskim problemima kroz interakciju s umjetničkim djelima (primjerice, implementacija filma u nastavu s naglaskom na interpretaciji tematske dimenzije filma ili analiza kazališne predstave)

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
x		x	x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Aktivnost u nastavi		
Kontinuirana provjera znanja	0,8	40
Esej	0,2	30
ZAVRŠNI ISPIT	1	30
UKUPNO		100

Opće napomene:

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Tijekom semestra piše se jedan kolokvij koji nosi 40 ocjenskih bodova. Zadaci se sastoje od zadataka objektivnog tipa, zadataka nadopunjavanja, esejskih pitanja i zadataka analize tekstova. Studenti koji propuste polaganje ovog kolokvija ili ne ostvare dovoljan broj bodova moći će pristupiti jednom terminu ispravka prije kraja semestra.

Završni ispit sastoji se od zadataka objektivnog tipa, zadataka nadopunjavanja i esejskih pitanja, a moguće je ostvariti maksimalno 30 bodova.

Prije izlaska na završni ispit studenti su dužni predati seminarski rad na odabranu temu (30 ocjenskih bodova) od minimalno 3500 riječi i uz obavezno konzultiranje barem pet izvora literature.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Za potrebe kolegija pripremit će se reader tekstova na temelju sljedećih izvora i odabranih primjera umjetničkih djela, uvažavajući ishode učenja i konkretne interese studenata:

Appleman D. (2022), *Literature and the New Culture Wars*, Norton Professional Books
 Bruns Ch. (2011), *Why Literature? The Value of Literary Reading and What it Means for Teaching*, Continuum

D'Olimpio L. (2024), *The Necessity of Aesthetic Education*, Bloomsbury Publishing

Davies S. (2013), *The Artful Species*, OUP

Ema Sullivan-Bissett, Helen Bradley, and Paul Noordhof, (2017), *Art and Belief*, Oxford

Felski, R. (2011) *The Uses of Literature*, Wiley

Flory, D. (2008), *Philosophy, Black film, film noir*, Penn state UP

Hande M. (2025), "Revisited: "What Should We Teach As Controversial? A Defense Of The Epistemic Criterion", *Educational theory*,

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/edth.70065>

hooks b. (2010), *Teaching critical thinking. Practical wisdom*. Routledge

Plantinga C. (2023), *Screen stories and moral education*, OUP

Vidmar Jovanović, I. (2019), *Narrative Art, Knowledge and Ethics*, Rijeka: Filozofski fakultet Rijeka

Wimmer L., Currie G., Friend S. & F.J. Ferguson (2022), "The Effects of Reading Narrative Fiction on Social and Moral Cognition: Two Experiments Following a Multi-Method Approach", *Scientific Study of Literature*, 11,2, 223-265

Wolterstorff N. (2015), *Art Rethought. The Social Practices of Art*, Oxford University Press

Umjetnički predlošci: (konačni popis formulirat će se nakon uvodnog sata, u dogovora sa studentima)

Margaret Atwood, *Sluškinjina priča*

Dostojevski, *Zločin i kazna*

Shakespeare, *Otelo*

Michel Houellebecq, *Pokoravanje*

Margaret Mitchell, *Prohujalo s vihorom*

Elena Ferrante, *Genijalna prijateljica*

Jonathan Demme, *Philadelphia*

Vince Gilligan, *Breaking Bad; Better Call Saul*

Emerald Fennell, *Promising Young Woman*

Dennis Lehane, *Gone baby gone*

IZBORNA LITERATURA

Gilmore J. (2020), *Apt Imaginings: Feelings for Fictions and Other Creatures of the Mind*, OUP
 Hooks b. (2009), *Reel to real: race, sex, and class at the movies*. Routledge
 Boyd B. (2012), *Why Lyrics Last: Evolution, Cognition and Shakespeare's Sonnets*, Harvard UP
 Burke M. & Troscianko E. ur. (2017), *Cognitive Literary Science*, OUP
 Kind Amy (ed.) (2016), *Routledge Handbook of Philosophy of Imagination*, London: Routledge
 Murdoch I. (1999), *Existentialists and Mystics: Writings on Philosophy and Literature*. New York: Allen Lane The Penguin Press
 Magee B. *Talking Philosophy. Dialogues with 15 Leading Philosophers*, OUP, 2001
 Nagel T. *Mortal Questions*. Cambridge UP, 1979
 Nagel T. *The View from Nowhere*, OUP, 1986
 Nozick R. *The Examined Life*, Simon and Schuster, 1989
 Vidmar I. (2013), „Filozofija i književnost o svijetu i čovjeku: isto a različito“, *Prolegomena* 12 (2) 2013: 285–313
 Vidmar Jovanović, I. (2021), „Applied Ethical Criticism of Narrative Art“, *Etica and Politica*, XXIII, 2021, 3, pp. 443-459
 Vidmar Jovanović, I. 82024), „On the (un)suitability of literature for moral education'. *Theoria*,

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Pohađanje nastave je obavezno. U slučaju izostanaka koji prelaze 70% student će biti pozvan i na usmeni ispit. Studenti koji iz objektivnih razloga ne mogu prisustvovati nastavi (obiteljske okolnosti, zdravstveni razlozi, radni odnos) mogu se javiti nositeljici zbog dogovora oko pohađanja nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju
- Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju
- Elektronička pošta
- Tajništvo Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-pošta; konzultacije

Nastavnica ne odgovara na pitanja o terminu i mjestu ispita: molimo pogledajte oglasnu ploču.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Korištenje literature/bilješki/podataka za vrijeme kolokvija kao i prepisivanje nije dozvoljeno te se u tom slučaju dobiva 0 bodova.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	12./25.2./ 10h
Ljetni	17.6./1.7./ 10
Jesenski izvanredni	2.9./16.9./ 10h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

7.10.	Uvodno predavanje: uvod u kritičko mišljenje
14.10.	Kritičko mišljenje, filozofija i umjetnost

21.10.	Kognitivna osnova umjetnosti: estetski kognitivizam
28.10.	Kognitivna osnova umjetnosti: književni darvinizam
4.11.	Književnost, film i kazalište kroz prizmu estetskog kognitivizma
11.11.	Kognitivna osnova umjetnosti: empirijska evidencija o učinku umjetnosti na sustav vjerovanja i ponašanje
18.11.	Umjetnost i emocije (simpatija, empatija, imaginacija otpora)
25.11.	Kolokvij
3.12.	Umjetnost i moralno rasuđivanje
9.12.	Umjetnost, ideologija i propaganda
16.12.	Umjetnost i društvena pravednost (inkluzivnost, rasizam, seksizam)
13.1.	Umjetnost i društvena pravednost (kultura otkazivanja, cenzura)
20.1.	Umjetnost i kontroverzne teme
27.1.	Završna razmatranja
Napomena:	Izabrani tekstualni predlošci i prijedlozi umjetničkih djela bit će nadopunjavani s odgovarajućim udžbenicima i člancima iz navedenih sekundarnih izvora. Koristit će se dodatna priručna literatura i/ili primjeri, ovisno o dostupnosti sadržaja i interesima studenata.

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Analizirati umjetnička djela i uočiti, interpretirati i evaluirati mehanizme kojima djela potiču kritičko mišljenje i te mehanizme primijeniti u poučavanju filozofije, formulaciji filozofskih problema i analitičko-sintetičkoj razradi specifičnih filozofskih problema i stajališta	Filozofske teorije posvećene tematskim područjima kolegija; umjetnička djela	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, analiza i interpretacija djela	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
Identificirati konkretne društvene, etičke, političke itd. probleme kojima se umjetnik bavi u djelu i prepoznati metode koje koristi kako bi ih artikulirao (opisivanje, zastupanje određene hipoteze, ironija, metafora, misaoni eksperiment) i te metode primijeniti za tumačenje	Filozofske teorije (tekstovi) i primjeri umjetničkih djela	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, analiza i interpretacija djela	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi

filozofskih problema unutar specifičnih filozofskih područja			
Prepoznati valjane filozofske argumente u umjetničkim i van-umjetničkim kontekstima i zauzeti kritički stav o njima	Umjetnička djela	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, grupni rad	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
Voditi debate i diskusijske grupe	Umjetnička djela	Diskusija	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
Napisati esej s jasno iznesenom tezom i argumentiranim stajalištem	Filozofski tekstovi, primjeri umjetničkih djela	Rad na tekstu, diskusije, analiza teksta	Pismeni ispiti
Osmisliti nastavne jedinice i metode poučavanja koje omogućuju razumijevanje i kritičko promišljanje o relevantnim filozofskim problemima kroz interakciju s umjetničkim djelom	Izvedba nastavnog sata, analiza pristupa nastavnoj jedinici u seminarskom radu	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, grupni rad	Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi